

REKENKAMERONDERZOEK PARTICIPATIEWET

BELEIDSBSCHRIJVING WERKEN NAAR VERMOGEN

Datum: 9 februari 2017

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING.....	3
1.1	Aanleiding.....	3
1.2	Doel van het onderzoek en onderzoeksvragen.....	3
1.3	Leeswijzer.....	4
2	BESCHRIJVING BELEID.....	5
2.1	Inleiding.....	5
2.2	Rijksbeleid.....	5
2.3	Beleid gemeente Utrecht.....	10
2.4	Omvang en ontwikkeling doelgroep.....	16
2.5	Informatievoorziening aan de raad over het beleid.....	20
3	DOELEN PARTICIPATIEWET.....	21
3.1	Inleiding.....	21
3.2	Beschrijving.....	21
4	PRESTATIES PARTICIPATIEWET.....	25
4.1	Inleiding.....	25
4.2	Beschrijving.....	25
5	KOSTEN PARTICIPATIEWET.....	31
5.1	Inleiding.....	31
5.2	Beschrijving.....	31
BIJLAGE 1	GERAADPLEEGDE DOCUMENTEN.....	40
BIJLAGE 2	AFKORTINGEN EN DEFINITIES.....	43
BIJLAGE 3	INSTRUMENTEN WERK EN INKOMEN.....	44
BIJLAGE 4	SAMENWERKINGSINITIATIEVEN.....	50

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

Deze beleidsbeschrijving spitst zich toe op de ondersteuning en begeleiding richting werk. Gemeenten hebben op dat onderdeel van de Participatiewet de taak om de dienstverlening aan burgers vorm te geven. De gemeente Utrecht beschrijft in de kadernota *Participatie en inkomen* en de uitwerkingsnota *Werken aan werk* op hoofdlijnen de doelen, de werkwijze en de uitdagingen. De gemeente geeft aan onvoldoende middelen te hebben om iedereen te kunnen helpen: keuzes zijn noodzakelijk.¹ De rekenkamer is benieuwd hoe de gemeente binnen het financiële en wettelijke kader invulling aan het beleid heeft gegeven en welke keuzes daarbij zijn gemaakt om bestaande en nieuwe doelgroepen te ondersteunen.

1.2 DOEL VAN HET ONDERZOEK EN ONDERZOEKSVRAGEN

Deze beleidsbeschrijving gaat in op de wijze waarop de gemeente Utrecht vorm heeft gegeven aan de uitvoering van de Participatiewet (toeleiden naar werk of de kans op werk vergroten), de doelen die zijn gesteld en de middelen die de gemeente daarvoor inzet. De Participatiewet is veelomvattend en op onderdelen complex. Deze beleidsbeschrijving dient ertoe het beleidsterrein meer inzichtelijk te maken. Enerzijds is de beleidsbeschrijving een werkdocument voor de rekenkamer. Het verschaft de rekenkamer een kennisbasis en een vertrekpunt voor verdiepende onderzoeken naar de uitwerking van het beleid in de praktijk.

Daarnaast stelt de rekenkamer deze beleidsbeschrijving ook aan de raadsleden ter beschikking om het onderwerp voor de raad beter hanteerbaar te maken. Via de [website van de rekenkamer](#) is de beleidsbeschrijving ook voor andere geïnteresseerden te downloaden.

Centrale vraag

De centrale vraag van het de beleidsbeschrijving is als volgt:

Hoe heeft de gemeente Utrecht vorm gegeven aan de wettelijke taak om mensen - naar vermogen - toe te leiden naar werk, welke prestaties levert de gemeente en welke kosten zijn daarmee gemoeid?

Deelvragen

De centrale vraag is uitgewerkt in de volgende onderzoeksvragen:

1. Wat is het beeld van het beleidsterrein op hoofdlijnen?
 - a) Beschrijving beleid (lokaal, landelijk)
 - b) Beschrijving uitvoeringspraktijk (lokaal, regionaal)
 - c) Beschrijving doelgroepen van de gemeente Utrecht (aantallen en kenmerken)

¹ Gemeente Utrecht (december 2013). *Kadernota Participatie en Inkomen*, en Gemeente Utrecht (juli 2014). *Uitwerkingsnota Werken aan werk* en bijlagen.

- d) Beschrijving instrumenten van de gemeente Utrecht om mensen beter voor te bereiden op werk, of naar vermogen toe te leiden naar werk
- 2. Welke doelen en bijbehorende effect- en prestatie-indicatoren heeft de gemeente opgesteld voor de wettelijke taak van de Participatiewet om mensen voor te bereiden op werk, of naar vermogen toe te leiden naar werk?
- 3. Zijn streefwaarden voor effect- en prestatie-indicatoren, blijktens informatie waarover de gemeente beschikt, gerealiseerd?
- 4. Welk budget heeft de gemeente voor de uitvoering van de Participatiewet en hoe wordt dit budget ingezet?
- 5. Hoe wordt de gemeenteraad over de Participatiewet geïnformeerd?

1.3 LEESWIJZER

Hoofdstuk 2 beschrijft op hoofdlijnen het Rijksbeleid en de uitwerking hiervan door de gemeente Utrecht en regionale samenwerkingspartners. In hoofdstuk 3 staan de doelen en indicatoren van het Utrechtse beleid centraal. Welke prestaties de gemeente levert om die doelen te realiseren komt naar voren in hoofdstuk 4. De kosten van de uitvoering van de Participatiewet door de gemeente Utrecht brengen wij in hoofdstuk 5 in beeld.

In de bijlagen zijn de documenten en gegevensbronnen opgesomd die voor het opstellen van deze beleidsbeschrijving zijn gebruikt door de rekenkamer. De bijlage bevat daarnaast een lijst met afkortingen en definities, een overzicht van de instrumenten die door Werk en Inkomen worden ingezet bij de dienstverlening en een overzicht van een aantal samenwerkingsinitiatieven in stad en regio Utrecht op het terrein van arbeidstoeleiding.

2 BESCHRIJVING BELEID

2.1 INLEIDING

Dit hoofdstuk beschrijft het beleid op hoofdlijnen. Er wordt achtereenvolgens ingegaan op het Rijksbeleid, het beleid van de gemeente Utrecht, en de omvang en ontwikkeling van de doelgroep.

2.2 RIJKSBELEID

De Participatiewet is sinds 1 januari 2015 van kracht. Uitgangspunten van de wet zijn dat iedereen die kan werken dat naar vermogen doet, en dat werk aantrekkelijker is dan een uitkering. Wie niet zelfstandig de arbeidsmarkt kan betreden, kan een beroep doen op ondersteuning van de gemeente. De Participatiewet bevat naast regels voor re-integratie ook regels voor armoedebelief en inkomensvoorziening zoals (bijzondere) bijstand. Gemeenten kregen met de invoering van de Participatiewet meer taken en verantwoordelijkheid.

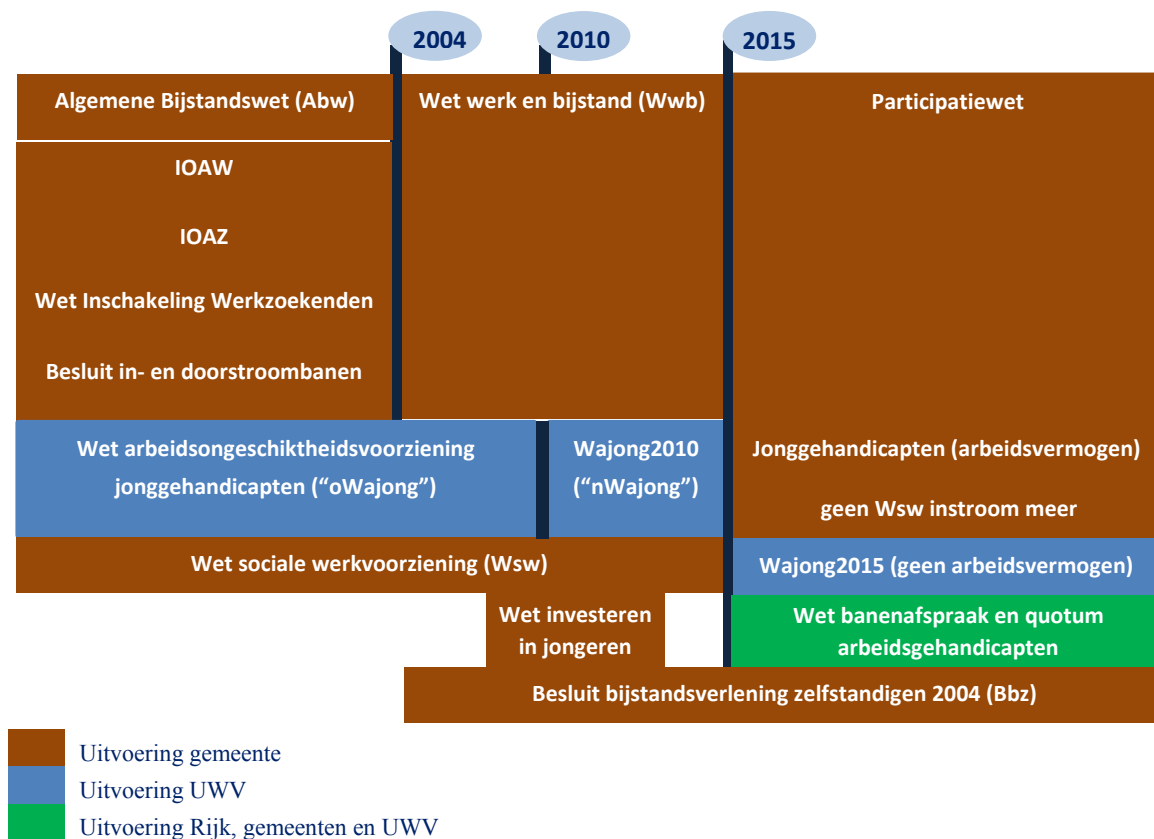
De Participatiewet vervangt de Wet Werk en Bijstand, Wsw en een groot deel van de Wajong. De samenvoeging van wetten (en budgetten) op het terrein van werk en inkomen is eerder al ingezet met de Wet werk en bijstand in 2004.²

In figuur 2.1 is de bundeling en decentralisatie van wetgeving weergegeven. De figuur is aanklikbaar met internetlinks naar de desbetreffende wetten. Figuur 2.1 bevat een selectie van wetten die een belangrijke relatie hebben met (de werkcomponent op) het terrein van werk en inkomen. Aanpalende wetten, zoals de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen (SUWI) en voorbereidende-, financierings- en wijzigingswetten, zoals de Wet harmonisatie instrumenten arbeidsbeprekten³, zijn niet opgenomen.

² In de Wwb werden diverse inkomensvoorzieningen geïntegreerd (zoals de Algemene bijstandswet (Abw), de Wet financiering Abw, Inkomensvoorziening voor oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) -en arbeidsongeschikte zelfstandigen (IOAZ), de Wet inschakeling werkzoekenden (Wiw) en het Besluit in- en doorstroombanen).

³ Wet van 23 december 2015 tot wijziging van de Participatiewet, de Ziektewet, de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen en de Wet financiering sociale verzekeringen in verband met harmonisatie van instrumenten ter bevordering van arbeidsdeelname van arbeidsbeprekten.

Figuur 2.1 Bundeling van wet- en regelgeving Werk en Inkomen

Uit figuur 2.1 blijkt dat met ingang van 2015 de wet- en regelgeving verder is geïntegreerd. De invoering van de Participatiewet en aanpassingen van de Wsw en Wajong per 1 januari 2015 hebben gevolgen voor burgers die ondersteuning verkrijgen op grond van deze wetten. Enkele van de belangrijke gevolgen zijn in de tabel 2.2 weergegeven.

Tabel 2.2 Wijzigingen voor doelgroepen per 2015

Doelgroep	Tot 2015	Sinds 2015
Bijstandsgerechtigden		Alle bijstandsgerechtigden dezelfde arbeidsverplichtingen.
		Verlagen bijstandsuitkering indien niet is voldaan aan arbeidsverplichtingen.
		Lagere bijstandsuitkering bij veronderstelde gedeelde woonkosten (kostendelersnorm).
Wajongers (jonggehandicapten)	Inkomensvoorziening voor jonggehandicapten zonder en met arbeidsvermogen	Wajong is alleen voor jongeren die blijvend niet kunnen werken.
		Jongeren die vóór 2015 een beroep op de Wajong deden, worden herbeoordeeld. Kunnen zij werken, dan ondersteunt UWV bij het vinden van werk. Zij krijgen een uitkering op basis van de Wajong.
		Jonggehandicapten met arbeidsvermogen vallen ná 1 januari 2015 onder de Participatiewet.

Wsw-ers	Mensen met een arbeidsbeperking kunnen een Wsw-indicatie aanvragen voor een Wsw arbeidscontract (beschut/begeleid gedetacheerd werken). De Wsw wordt door gemeenten uitgevoerd. Zonder uitstroom naar een reguliere baan loopt dat arbeidscontract tot de pensioengerechtigde leeftijd.	Geen nieuwe instroom in de Wsw.
		Bestaande Wsw'ers met een vast dienstverband houden hun baan en hun salaris.
		Mensen op de wachtlijst voor een Wsw-plek vallen ná 1 januari 2015 onder de Participatiewet.

Banenafpraak en regionale samenwerking

Kabinet en werkgevers hebben in het sociaal akkoord van 2013 afgesproken dat er extra banen komen voor mensen met een ziekte of handicap. Op 1 april 2015 is de Wet banenafpraak en quotum arbeidsbeperkten ingegaan. Deze wet bevestigt de afspraken in de banenafpraak. Werkgevers in de marktsector (inclusief zorg) moeten tot 2026 in totaal 100.000 banen realiseren voor mensen met een ziekte of handicap.⁴ De overheid doet dit voor 25.000 mensen met een ziekte of handicap. Dit heet de banenafpraak. In het 'doelgroepregister' staan gegevens van personen die onder de banenafpraak vallen. UWV beheert dit register. Het doelgroepregister bevat gegevens van personen die niet 100% van het wettelijk minimumloon kunnen verdienen.⁵ Gemeenten en werkgevers kunnen met het burgerservicenummer opvragen of iemand in het doelgroepregister is opgenomen. Vanwege de privacy meldt UWV alleen aan de werkgever of gemeente of iemand in het doelgroepregister staat. UWV geeft geen andere informatie.

Volgens de nieuwe wet moeten werkgevers met meer dan 25 werknemers (of 40.575 verloonde uren) een bepaald percentage mensen met een ziekte of handicap in dienst te nemen: het quotum arbeidsbeperkten. Het Rijk kan het quotum verplichtend maken en sancties verbinden aan het niet behalen van het quotum door werkgevers. Die verplichting is vooralsnog niet doorgevoerd.

Op grond van de Wet SUWI worden gemeenten en UWV geacht om met andere partijen in de arbeidsmarktregio's samen te werken. Dit wordt als noodzakelijk gezien voor de realisatie van de overheidsdoelstellingen op het gebied van (arbeids)participatie voor werkzoekenden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Met de oprichting van de regionale Werkbedrijven en Werkgeversservicepunten is de betrokkenheid en samenwerking van werkgevers, werkgevers- en

⁴ Bron: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/besluiten/2014/09/19/uitvoeringsbesluit-wet-banenafpraak-en-quotum-arbeidsbeperkten>.

⁵ Het doelgroepregister bevat: mensen die onder de Participatiewet vallen en van wie UWV vaststelt dat zij niet 100% van het wettelijk minimumloon kunnen verdienen; Wajongers met arbeidsvermogen; WSW-geïndiceerden, WIW-ers en mensen met een WIW-baan; schoolverlaters van praktijkonderwijs (pro), voortgezet speciaal onderwijs (vso) en de MBO Entree-opleiding. Op 1 januari 2016 zijn mensen die zonder een voorziening niet het wettelijk minimumloon kunnen verdienen in het doelgroepregister geplaatst. Zij vallen echter niet onder de banenafpraak. (bron: <http://www.uwv.nl>).

werknemersorganisaties, gemeenten en SW-bedrijven toegenomen. Er zijn ook kanttekeningen bij de regionale samenwerking te plaatsen⁶:

- ◆ De huidige samenwerking is vaak een direct gevolg van de in het Sociaal Akkoord gemaakte afspraken; de invulling van de Banenafpraak staat centraal. Door de gerichtheid op de betreffende doelgroep strekt de toegenomen samenwerking zich niet overal uit tot de andere doelgroepen werkzoekenden.
- ◆ operationele afspraken, doelen en/of prestatie-indicatoren ontbreken vaak;
- ◆ medewerkers van gemeenten en UWV zijn meestal primair gericht op uitstroom van cliënten uit de eigen (organisatie)doelgroepen; in een aantal gevallen is sprake van onderlinge concurrentie;
- ◆ in veel regio's is in de praktijk nog geen sprake van gezamenlijk gebruik van ICT-systemen die het mogelijk maken vacatures, werkgeverscontacten en kandidaten uit te wisselen. Er vindt dus vooral op informele (ad hoc) basis uitwisseling plaats tussen gemeenten onderling en gemeenten en UWV.

Afgelopen twee jaar is gebleken dat als werkgevers iemand met een afstand tot de arbeidsmarkt aannemen, zij vaak een voorkeur hebben voor iemand uit het doelgroepregister. Een dergelijk arbeidscontract telt dan mee voor de quotumwet en werkgevers kunnen dan aanspraak maken op instrumenten zoals loonkostensubsidie en de no-risk polis. Dit zorgt voor extra belemmeringen voor mensen met een arbeidsbeperking die werk zoeken, maar niet in het doelgroepregister zijn opgenomen. Dit is voorgekomen bij mensen met een arbeidsbeperking die een baan vinden waarbij zij niet het wettelijk minimumloon (Wml) verdienen. Het UWV oordeelt vervolgens dat zij principe in staat zijn (al dan niet in een andere functie) wel het volledig Wml te verdienen. De banenafpraak en de regels rond het doelgroepregister (zoals de toelatingscriteria) zijn regelmatig onderwerp van discussie geweest sinds de invoering van de Participatiewet.

Vereenvoudigingen en wetswijzigingen

Er zijn diverse wijzigingen van de Participatiewet doorgevoerd en nog in voorbereiding. Deels zijn deze ingezet omdat in de praktijk bleek dat regels rond de banenafpraak en het doelgroepregister te ingewikkeld waren en ongewenste neveneffecten hadden. In 2016 zijn de volgende aanpassingen reeds van kracht geworden (anticiperend op de beoogde inwerkingtreding per 1 januari 2017):

- ◆ Uniforme no-riskpolis. Voor zowel mensen (ook uit de Participatiewet) die onder de doelgroep van de banenafpraak vallen, als voor mensen die beschut werken (op grond van art. 10b Participatiewet) is vanaf 1 januari 2016 de no-riskpolis van toepassing.⁷
- ◆ Uniforme premiekorting (mobiliteitsbonus). Werkgevers kunnen vanaf 1 januari 2016 een beroep doen op een uniforme premiekorting (mobiliteitsbonus) voor

⁶ Inspectie SZW (oktober 2016). Werk aan de... uitvoering. Programmarapportage.

⁷ Het gaat om de no-riskpolis uit de Ziektewet die wordt uitgevoerd door UWV. De no-riskpolis houdt in dat een werkgever bij ziekte van een werknemer looncompensatie ontvangt en daarvoor zelf dus geen financieel risico loopt.

mensen die onder de doelgroep van de banenafpraak vallen (ook uit de Participatiewet).

- ◆ Verruiming doelgroepregister. (Ex-) leerlingen van het voorgezet speciaal onderwijs kunnen, indien zij dat willen, zonder beoordeling door UWV worden opgenomen in het doelgroepregister (effectief vanaf 1 mei 2016, met terugwerkende kracht tot 1 juli 2015).
- ◆ Forfaitaire loonkostensubsidie Participatiewet. Gemeenten kunnen tijdens de eerste zes maanden van een dienstbetrekking een forfaitaire loonkostensubsidie van 50 procent van het wettelijk minimumloon (WML) inzetten (effectief sinds 5 juli 2016).
- ◆ Loonkostensubsidie voor schoolverlaters die al werken. Gemeenten kunnen loonkostensubsidie inzetten voor schoolverlaters afkomstig uit het voortgezet speciaal onderwijs, het praktijkonderwijs of de entreeopleiding MBO die al zijn gaan werken bij een werkgever (effectief sinds 5 juli 2016).

In 2017 worden ook de volgende wijzigingen van kracht. Deze wetswijzigingen zijn door de Tweede Kamer en Eerste Kamer goedgekeurd:

- ◆ Praktijkroute als toegang doelgroepregister. Het UWV bepaalde tot 2017 of personen opgenomen worden in het doelgroepregister. Daarbij stelt het UWV vast of een persoon nu of in de toekomst wel/geen arbeidsvermogen heeft. Met de invoering van de Praktijkroute per 1 januari 2017 kan een persoon met een arbeidsbeperking ook zonder tussenkomst van het UWV, op aangeven van de gemeente, opgenomen worden in het doelgroepregister. Er vindt dan een loonwaardemeting op de werkvloer plaats. Dit maakt toegang verkrijgen tot het doelgroepregister gemakkelijker en eenvoudiger.
- ◆ Verplichting beschut werk. Gemeenten hebben middelen gekregen om invulling te geven aan beschut werk. Aantallen blijven echter ver achter bij wat vooraf is beoogd. Gemeenten hebben minder plekken gerealiseerd, of in het geheel geen invulling gegeven aan beschut werk. De wet is hierover niet expliciet verplichtend en wordt daar op aangepast. Voor de periode 2016-2020 heeft het kabinet ter stimulering extra middelen beschikbaar gesteld (cumulatief € 100 miljoen)⁸.

Verdere ontwikkelingen in 2017:

- ◆ Experimenteerruimte Participatiewet. Gemeenten mogen naar verwachting per 1 maart 2017 (onder specifieke voorwaarden) gebruik maken van de experimenteerruimte zoals is benoemd in artikel 83 van de Participatiewet.⁹ Het doel daarvan is het onderzoeken wat het beste werkt om de uitstroom naar werk te realiseren. Een voorbeeld is bijstandsverlening met minder verplichtingen, zodat meer ruimte ontstaat voor arbeidstoeleiding.
- ◆ Regels tegenprestatie bijstandsverlening. Door de staatssecretaris is in 2016 ook de verplichte tegenprestatie aan de orde gesteld (in het kader van de discussie over

⁸ Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (23 februari 2016). *Kamerbrief Voortgang vereenvoudiging Participatiewet/ Wet banenafpraak*. Kenmerk 2016-0000030224.

⁹ Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (29 december 2016). *Verzamelbrief aan gemeenten 2016-2*.

experimenten met de regels rond bijstandsverstrekking). De staatssecretaris vindt dat een verplichte tegenprestatie voor verlening van de bijstandsuitkering in alle gemeenten aanwezig moet zijn. De wet laat nu ruimte om in een verordening een vrijwillig karakter aan de tegenprestatie te koppelen. Het is niet duidelijk of de staatssecretaris ook op dit punt de wet aan wil laten passen.

2.3 BELEID GEMEENTE UTRECHT

De gemeente heeft in de beleidsnota ‘Werken aan de toekomst’ (2010) een meerjarenvisie verwoord op re-integratie, inburgering en volwasseneducatie. Uitgangspunt van die visie is dat alle middelen worden ingezet om iedereen mee te laten doen. De Utrechtse ambitie is: “burgers functioneren zo zelfstandig mogelijk in de maatschappij”. Vernieuwend Welzijn wordt ingezet en Social Return krijgt een nieuwe impuls. De nota meldt daarnaast de introductie van het Banenplan, waarmee in samenwerking met partners in de stad jaarlijks 300 werkplekken gecreëerd zouden worden, en dat er investeringen zouden gaan plaatsvinden in plaatsingen op vrijwilligerswerk. Tegelijkertijd is geconstateerd dat niet alles wat vóór 2010 gedaan werd ook in de toekomst gedaan kan worden en dat ingrijpende keuzes nodig zijn.

Met het werkgelegenheidsoffensief 2012-2014 zette de gemeente Utrecht in op een betere aansluiting tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. De gemeente investeerde in het realiseren van nieuwe werkgelegenheid, verbinden van onderwijs en arbeidsmarkt, en in projecten die kansen bieden voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Duidelijk was dat de bezuinigingen op het Participatiebudget en de omslag in het denken naar “werken naar vermogen” eraan bijdroegen dat de dienstverlening moest veranderen. Daarbij zijn vier paradigmaverschuivingen benoemd¹⁰:

- ◆ Werkgeverbenadering: de vraag van de werkgever is de basis.
- ◆ Dienstverlening aan klanten: re-integratie is gekoppeld aan een concreet perspectief op een baan.
- ◆ Herijking van middelen: de inzet van middelen is gericht op het realiseren van arrangementen met werkgevers.
- ◆ Samenwerking met partners: partners, publiek en privaat, werken samen aan het invullen van de mogelijkheden op de arbeidsmarkt voor werkzoekenden.

Eind 2013 is gemeente Utrecht zich gaan voorbereiden op de invoering van de Participatiewet. In de programmabegroting 2014¹¹ werd benadrukt dat de toename van het aantal bijstandsgerechtigden en de bezuinigingen op het Participatiebudget scherpere keuzes vereisen bij het inzetten van geld en capaciteit. Bij het ondersteunen van werkzoekenden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt wil de gemeente de beleidsdoelen van werk en inkomen verbinden met die rondom meedoen naar vermogen (Wmo). Deze doelgroep wordt bediend vanuit de buurtteams en zij worden

¹⁰ Zie bijvoorbeeld Programmabegroting 2013, pagina 115-116.

¹¹ Gemeente Utrecht, *Programmabegroting 2014*, 11 september 2013, pag. 112.

waar mogelijk geactiveerd om “de stap te maken naar de werkgeversgerichte dienstverlening”. In 2013 is in Overvecht gestart met een wijkdienstbedrijf waar arbeidsritme en werkervaring opgedaan kan worden. Zowel het aantal buurtteams als het concept van wijkdienstbedrijven is in 2014 verbreed naar andere wijken.

In de kadernota Participatie en Inkomen (december 2013) zijn de kaders geschetst op het terrein van arbeidsmarkt, werkgelegenheid, inkomen en onderwijs. Met de uitwerkingsnota Werken aan Werk (juli 2014) is hier nadere invulling aan gegeven. De maatschappelijke opgave is gedefinieerd als: “Utrecht is een vitale stad, waar zoveel mogelijk mensen kunnen werken naar vermogen. Ook mensen met een arbeidsbeperking. De gemeente Utrecht stelt zich daarnaast ten doel om in 2018 de laagste werkloosheid van Nederland te realiseren. Langs drie actielijnen is een aanpak gepresenteerd:

1. Versterken van de bedrijvigheid

Actiepunten hierbinnen zijn de Economische Agenda 2012 – 2018 (economische speerpunten voor de stad), inzet van het Lokaal Economische Fonds (LEF) en EZ-programma, Integraal accountmanagement om te weten wat er leeft en speelt bij bedrijven en ondernemers in de regio, aantrekken van nieuwe bedrijvigheid naar de stad of de regio, stimuleren van ondernemerschap en de Human Capital Agenda voor het behouden en beter benutten van talent.

2. Mensen aan de slag

Werkzoekenden zijn op basis van loonwaarde en afstand tot de arbeidsmarkt ingedeeld in vier arrangementen. Ieder arrangement kent een eigen dienstverleningsaanbod. Verder geeft de gemeente voorrang aan ondersteuning van 1) kansrijke, 2) nieuwe, 3) gemotiveerde en 4) jongere werkzoekenden. De gemeente richt zich op het bij elkaar brengen van vraag en aanbod en het investeren in samenwerkingsverbanden met werkgevers en sociaal ondernemers. De gemeente wil dat het altijd loont, ongeacht iemands loonwaarde, om stappen te zetten richting betaald werk als iemands mogelijkheden dat toelaten, en mensen waar mogelijk belonen als dit kan helpen om hen te activeren.

3. Succes smeden tussen onderwijs en arbeidsmarkt

Inzet op een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt om geen jongeren tussen wal en schip te laten vallen. Er wordt ingezet op voorkomen van voortijdige schooluitval en realiseren van een startkwalificatie naar vermogen, onder andere door het aanbieden van een Mbo-Entreeopleiding. De gemeente wil er samen met de scholen voor zorgen dat kwetsbare jongeren die niet kunnen doorstromen naar vervolgonderwijs om een startkwalificatie te verwerven, succesvol worden toegeleid naar werk of als dat niet haalbaar is naar dagactivering.

Veranderingen in re-integratiebeleid

Ten opzichte van de situatie van voor de invoering van de Participatiewet zijn onder andere de volgende zaken veranderd (zie ook: Rijksbeleid, paragraaf 2.2):

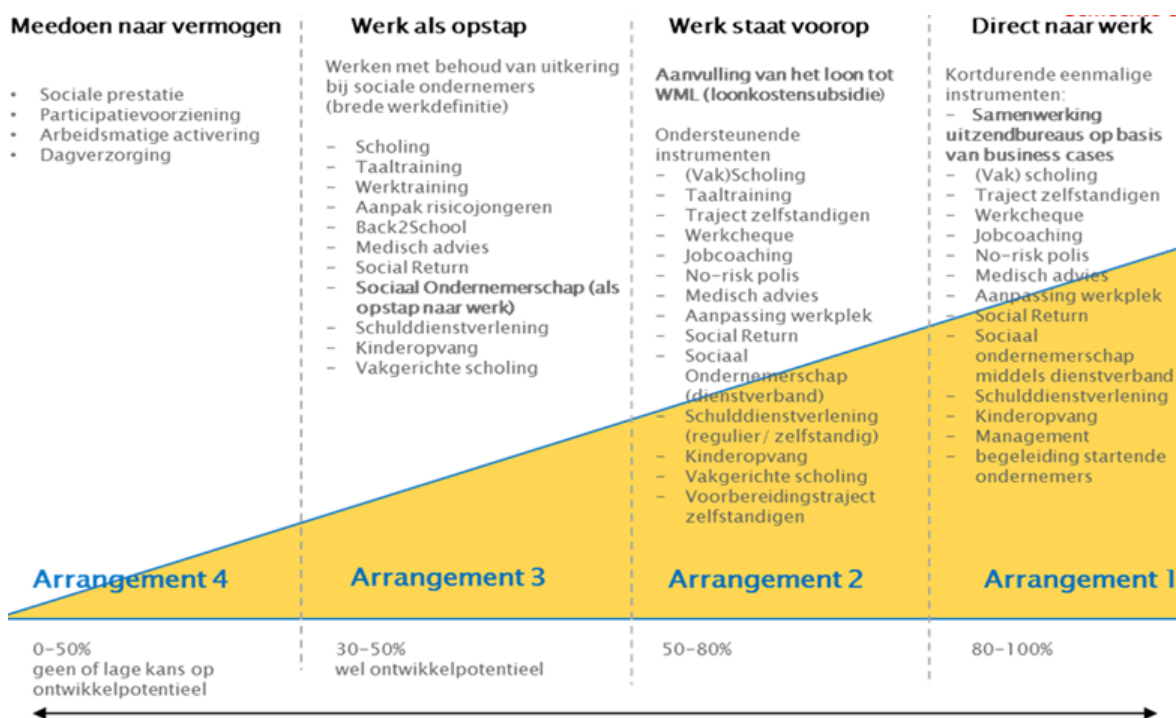
- ◆ **Inrichting bestand:** van de indeling aan de hand van de re-integratieladder Utrecht (met 7 treden), via de Participatieladder (6 treden) naar het huidige beleid van 4 arrangementen onder de Participatiewet.
- ◆ **Loonwaarde:** de indeling in 4 arrangementen wordt bepaald aan de hand van de loonwaarde van de persoon (als percentage van het wettelijk minimum loon) en niet meer, zoals bij de tredebepaling, door wat een persoon op dat moment doet.
- ◆ **Nieuwe doelgroepen mensen met een arbeidsbeperking:** Per 1 januari 2015 zijn de instroom van de doelgroepen van Wet sociale werkvoorziening en Wajong (jonggehandicapten met arbeidsvermogen) overgegaan naar de Participatiewet.
- ◆ **Tegenprestatie bijstandsuitkering:** op grond van de Participatiewet moet de gemeente beleid rond een tegenprestatie vastleggen in een verordening. De gemeente Utrecht hanteert de term maatschappelijke bijdrage en heeft in een verordening¹² opgenomen dat een uitkeringsgerechtigde gestimuleerd en ondersteund kan worden bij het verrichten van een vrijwillige tegenprestatie. De keuze voor het soort te verrichten tegenprestatie is vrij, voor zover deze de inschakeling in de arbeid niet belemmert.
- ◆ **Verlenen van studietoelage:** op aanvraag kan het college een individuele studietoelage verlenen. De toeslag bedraagt € 100 per maand (in 2015) en wordt jaarlijks geïndexeerd (artikelen 11 en 12).
- ◆ **Nieuw beschut werk:** Beschut werk is bedoeld voor mensen die door hun beperking een zodanige mate van begeleiding nodig hebben, dat niet van een reguliere werkgever mag worden verwacht dat hij deze mensen in dienst zal nemen. In Utrecht is dit in de vorm van een pilot OpMaat vormgegeven. In de verordening definieert de gemeente Utrecht nieuw beschut werk als werken met behoud van uitkering. Het aantal beschutte werkplekken tegen wettelijk minimum loon is in de verordening vastgesteld op nul. In 2016 zijn met de inzet van extra rijksmiddelen 5 werkplekken voor oudere werkzoekenden tegen Wml ingevuld. De gemeente voldoet hiermee aan de nieuwe verplichting om per 1 januari 2017 beschut werk met een dienstverband tegen Wml aan te bieden (zie ook p.9).

In de figuur 2.3 is het Utrechtse ondersteuningsmodel met de vier arrangementen weergegeven. De indeling op een arrangement is volgens de gemeente een indicatie voor het meest passende aanbod, waarbij toewijzing van werkzoekenden naar arrangement gebeurt op basis van loonwaarde, afstand tot de arbeidsmarkt en de beschikbaarheid van passend werk op de arbeidsmarkt. In de praktijk is de afbakening niet rigide en is maatwerk mogelijk.¹³

¹² Gemeente Utrecht, Verordening van Utrecht 2014. Verordening re-integratie, studietoelage en tegenprestatie Participatiewet 2015: Werken aan werk, raadsbesluit 4 december 2014.

¹³ Zie Commissiebrief M&S (15 november 2016) inzake de arrangementen werken aan werk.

Figuur 2.3 Utrechts ondersteuningsaanbod en indeling in arrangementen

Bron: Werk en Inkomen, Gemeente Utrecht (7 april 2016). Presentatie Expertmeeting Werken aan werk.

In figuur 2.3 zijn bij ieder arrangement instrumenten opgesomd die ingezet kunnen worden. De tabel biedt geen totaaloverzicht van *alle* ingezette ondersteuning. In de figuur heeft WenI bijvoorbeeld niet de eigen dienstverlening opgenomen, zoals groepsbijeenkomsten. Voor meer informatie over de specifieke instrumenten verwijzen wij naar bijlage 3 waar een lijst is opgenomen met de instrumenten die Werk en Inkomen inzet met een korte beschrijving.

In tabel 2.4 is bij de vier arrangementen en in totaal vermeld hoeveel instrumenten voor personen werden ingezet in 2015 en in 2016 (tot en met oktober).

Tabel 2.4 Voor personen ingezette instrumenten Participatiewet Utrecht in 2015 en 2016 (t/m oktober, schuingedrukt de voorlopige cijfers), totaal en uitgesplitst naar arrangement¹⁴

	2015		2016 (t/m oktober)	
	instrumenten		instrumenten	
	aantal	percentage	aantal	percentage
Arrangement 1	623	39%	1.612 ¹⁵	65%
Arrangement 2	5	0%	14	1%
Arrangement 3	738	46%	714	29%
Arrangement 4	240	15%	140	6%
Arrangement onbekend	4	0%	8	0%
Totaal instrumenten	1.610	100%	2.488	100%

Bron: registratie instrumenten en resultaten W&I, bewerking Rekenkamer, 2016

Lokale en regionale samenwerking in de dienstverlening

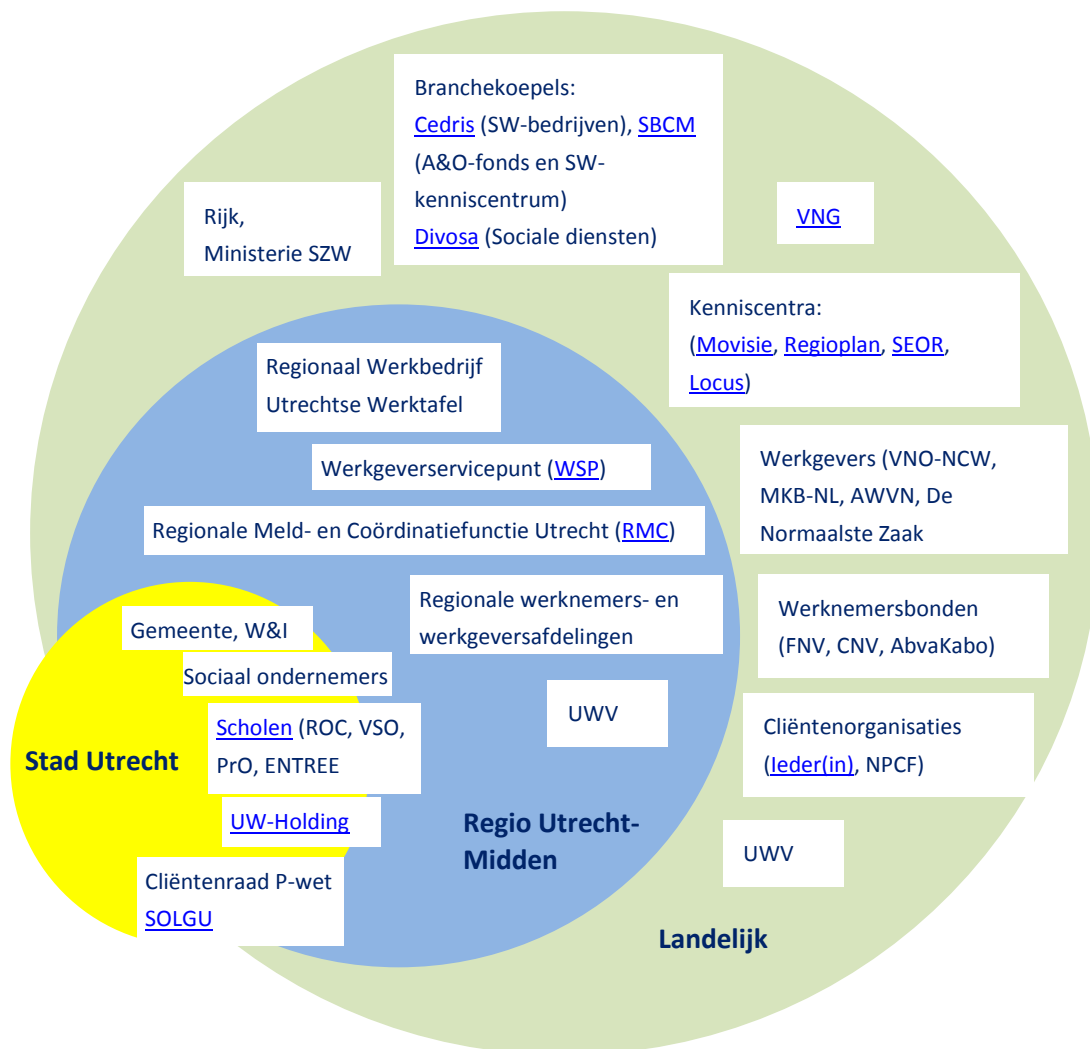
De gemeente Utrecht heeft een eigen beleid op het terrein van Werk & Inkomen, maar vervult als grootste gemeente in de regio, op deze en veel andere beleidsterreinen, ook een centrumgemeentefunctie. Dat geldt voor de regionale samenwerking op het terrein van de Participatiewet (o.a. het Werkgeversservicepunt, WSP), maar bijvoorbeeld ook voor de regionale aanpak voortijdig schoolverlaten/startkwalificatie (RMC). Daarnaast zijn er tal van andere lokale, regionale en landelijke actoren die voor het Utrechtse beleid direct of indirect van belang zijn.

¹⁴ Cijfers voor 2016 waren ten tijde van het onderzoek beschikbaar tot en met oktober 2016.

¹⁵ De verhoogde inzet in arrangement 1 wordt vooral verklaard door een hoger aantal aanmeldingen bij uitzendbureaus (456 in 2016 tegenover 117 in 2015), groepsbijeenkomsten matching: 340 in 2016, en 'startweek': 349 in 2016.

In de onderstaande figuur (2.5) zijn de belangrijkste actoren weergegeven.

Figuur 2.5. Actoren Participatiewet

De gemeente werkt bij het re-integratie- en participatiebeleid in de regio samen met andere gemeenten, UWV, SW-bedrijven en werkgevers en veel andere actoren. UW-Holding is de uitvoeringspartner van de gemeente voor de uitvoering van de Wsw (waaronder beschut werk). UW voert ook andere re-integratie-instrumenten uit voor de gemeente Utrecht, waaronder werktrainingen. Met de Participatiewet en de stop op de Wsw-instroom zal de rol die UW-Holding vervult geleidelijk moeten veranderen. Dit is inhoudelijk en financieel een aandachtspunt voor UW-Holding, maar ook voor de gemeente Utrecht, aangezien de gemeente enig aandeelhouder is van UW-Holding.

In de uitvoeringsnota *Werken aan Werk* is gesteld dat ook de rol van de gemeente verandert, onder andere door afnemende budgetten en een groeiende doelgroep. Dit uit zich bijvoorbeeld in de keuze van de gemeente om - vergeleken met beleid vóór de invoering van de Participatiewet - minder re-integratietrajecten in te kopen bij private

re-integratiebedrijven en meer eigen dienstverlening in te zetten. De gemeente investeert daarnaast in samenwerking en partnerschap met werkgevers en sociaal ondernemers. In stad en regio Utrecht lopen vele verschillende initiatieven en samenwerkingsverbanden om werkzoekenden toe te leiden naar werk. Het strekt te ver om alle actoren en initiatieven te beschrijven, maar een aantal initiatieven willen wij kort benoemen. Bij deze initiatieven is de gemeente op verschillende manieren betrokken. Veelal als mede-initiatiefnemer en kennispartner, maar soms ook als (mede)bestuurder of als (mede)financier:

- ◆ Utrechtse Werktafel en Werkgeversservicepunt: de uitvoering van de Banenafpraak uit het Sociaal Akkoord is belegd bij de arbeidsmarktregio's. In de regio Utrecht-Midden is daartoe het Regionale Werkbedrijf 'de Utrechtse Werktafel' opgericht, een netwerk waarin 15 gemeenten, sociale partners, SW-bedrijven, UWV en Werkgeversservicepunten (WSP) deelnemen. Het WSP biedt dienstverlening aan werkgevers (in Utrecht uitgevoerd door gemeente Utrecht en UWV). Wethouder Everhardt is voorzitter van de Utrechtse Werktafel. De Utrechtse Werktafel is aanjager van diverse andere lokale en regionale initiatieven, zoals *Onbeperkt aan de slag* en *de 99vanUtrecht*.
- ◆ Actieplan Jeugdwerkloosheid (2015-2016): is een (voortgezette) samenwerking tussen UWV, 15 gemeenten en partners zoals scholen en werkgevers, om de werkloosheid onder de jeugd terug te dringen in de regio Midden-Utrecht.¹⁶ Speerpunten zijn: 1) jongeren beter kwalificeren voor de arbeidsmarkt; 2) jongeren in kwetsbare posities begeleiden naar werk, eventueel in combinatie met een opleiding en 3) jongeren fit houden voor de arbeidsmarkt.
- ◆ Sociaal ondernemers: de gemeente Utrecht maakt afspraken met ondernemingen over onder andere begeleiding naar opleiding of werk en het bieden van werkervaringsplaatsen van doelgroepen van de Participatiewet. Ook via zogenaamde Social Impact Bonds (een publiek-private financiering) en Social Return-afspraken werkt de gemeente samen met ondernemers om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het te werk helpen.¹⁷

2.4 OMVANG EN ONTWIKKELING DOELGROEP

De nieuwe doelgroepen in de Participatiewet bestaan uit mensen met een arbeidsbeperking die voorheen instroomden in de Wsw of Wajong. Mensen die nu in de Wsw zitten blijven daar, maar omdat er geen nieuwe instroom is zal dat volume in de komende jaren langzaam afnemen (geschatte afname: 5% tot 7% per jaar)¹⁸. Het aantal mensen uit deze nieuwe doelgroepen in het klantenbestand van de

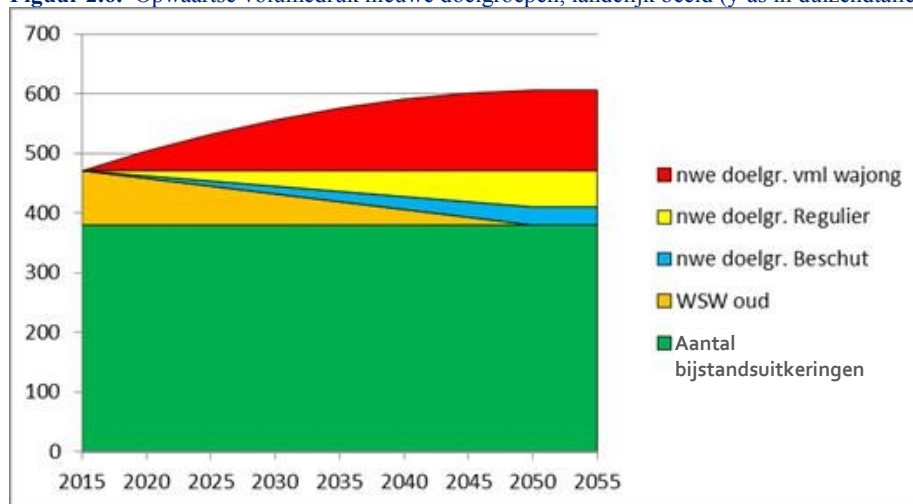
¹⁶ Zie ook: <https://www.utrecht.nl/werk-en-inkomen/weer-aan-het-werk/actieplan-jeugdwerkloosheid/>.

¹⁷ Een *social bond* is een publiek-private financiering waarbij investeerders een ondernemer van werkkapitaal voorzien. De gemeente betaalt investeerders met rendement terug als doelen (bijv. besparing op uitkeringen) door de ondernemer zijn behaald (op no cure-no pay basis). Zie ook de bijlage 4 voor een beschrijving van social bonds en social return.

¹⁸ Afname Wsw-bestand tussen 2011-2014: uitstroom gemiddeld 6,9%. Bron: Wsw-statistiek 2011-2014, bewerkingen door SEO Economisch onderzoek.

Participatiewet groeit jaarlijks totdat deze is genormaliseerd. In de onderstaande figuur is een raming gemaakt van de landelijke volumeontwikkeling van de huidige en nieuwe doelgroepen in de Participatiewet.

Figuur 2.6. Opwaartse volumedruk nieuwe doelgroepen, landelijk beeld (y-as in duizendtallen)

Bron: Berenschot. Gebaseerd op ramingen 2013, waarbij is gerekend met een gelijkblijvend aantal bijstandsuitkeringen.

Figuur 2.6 is een raming, maar laat wel zien dat het aandeel van nieuwe doelgroepen van mensen met een arbeidsbeperking absoluut en relatief fors toeneemt de komende decennia. Uiteindelijk zal de arbeidstoeleiding van deze doelgroepen een belangrijk deel van de gemeentelijke inspanning zijn.

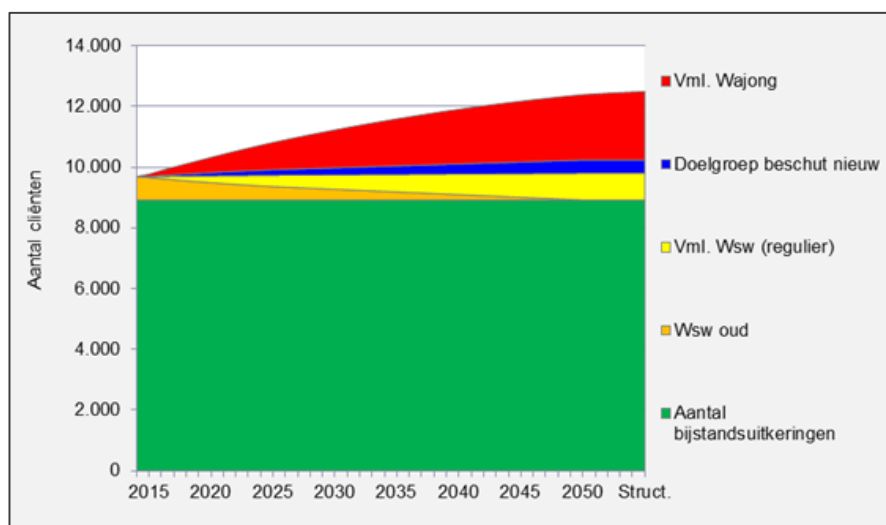
Het aantal personen dat in de Wsw werkt, zal door natuurlijk verloop afnemen tot nihil in ongeveer 2050. De afname van Wsw-ers is zodanig dat SW-bedrijven grote moeite hebben hun bedrijfsmodel tijdig aan te passen, wat kan leiden tot frictiekosten. Volgens de laatste prognoses van het Rijk neemt het aantal Wsw-ers minder snel af dan waarmee rekening is gehouden in de gemeentelijke Wsw-budgetten. Het aantal Wsw-ers waarvoor gemeenten geen budget ontvangen loopt daardoor landelijk op. Volgens Cedris is er voor Sw-bedrijven en gemeenten samen een cumulatief tekort in de periode 2016-2020 van € 300 miljoen. Echter, volgens de staatssecretaris zijn de middelen voor de Wsw komende jaren toereikend¹⁹, met uitzondering van 2017 waarin landelijk een tekort van € 21 miljoen is verwacht op de uitvoering van de Wsw. Voor nieuw beschermt werk zijn de middelen volgens de staatssecretaris eveneens toereikend. De VNG vindt het beeld dat de staatssecretaris schetst te rooskleurig.²⁰

¹⁹ Zie [brief 5 december 2016](#) van de staatssecretaris aan de Tweede Kamer. Het ministerie van SZW heeft eigen berekeningen gemaakt op basis van actuele realisatiecijfers Wsw, rekening houdend met oa. de bijdrage LIV (lage-inkomensvoordeel)2017 die verstrekt wordt vanaf 2018.

²⁰ Volgens de VNG komen gemeenten de komende jaren, rekening houdend met het LIV (lage-inkomensvoordeel), nog steeds ruim 200 miljoen euro tekort op de Wsw-uitvoering.

Voor de Utrechtse situatie ziet deze doorkijk in de toekomst er als volgt uit:

Figuur 2.7. Opwaartse volumedruk nieuwe doelgroepen, beeld gemeente Utrecht

Bron: Berenschot. 2015 betreft realisatiecijfers. Verder gebaseerd op ramingen 2013.

Landelijk zal structureel 37,5% ‘nieuwe doelgroep’ zijn in het jaar 2050. Dit percentage ligt in Utrecht lager: 30%. In de gemeente Utrecht is in vergelijking tot het landelijke beeld het klantenbestand sociale werkvoorziening ook relatief laag.²¹

Ontwikkeling bijstandsuitkeringen 2013-2016

Naast de verwachte ontwikkeling van de doelgroepen op de langere termijn is de daadwerkelijke ontwikkeling van het aantal bijstandsgerechtigden in de periode 2013-2016 in beeld gebracht in tabel 2.8 en de figuur 2.9.

Tabel 2.8 Ontwikkeling aantallen uitkeringen in het kader van de Participatiewet per kwartaal, in Utrecht en landelijk (2013 t/m 3^e kwartaal 2016)

	2013	2014	2015	2016
Utrecht				(t/m kw 3)
Bijstandsuitkeringen (< 27 jaar)	907	923	1.025	959
Bijstandsuitkeringen (27-AOW)	7.614	8.313	8.779	9.009
Bijstandsuitkeringen (totaal)	8.521	9.236	9.804	9.968
Nederland (aantal x 1.000)				
Bijstandsuitkeringen (tot AOW)	363,2	378,7	390,1	400,0
Bijstandsuitkeringen (totaal)²²	403,1	419,5	431,2	442,0

Bron: Dashboards W&I okt. 2013 – dec. 2016, programmabegrotingen 2013 – 2016, CBS Statline 2016²³

²¹ Provincie Utrecht heeft een laag aandeel Wsw-ers vergeleken met het landelijk gemiddelde voor provincies. De gemeente heeft daarnaast vergeleken met andere grootstedelijke regio's en 300.000-plus gemeenten minder laagopgeleiden en werklozen (bron: waarstaatjegemeente.nl).

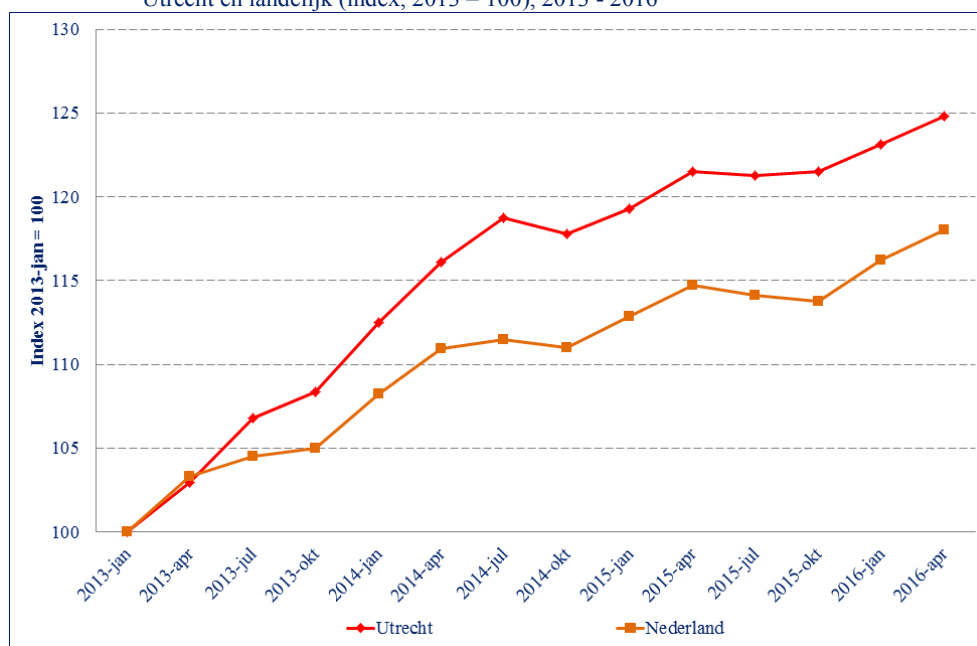
²² Als iemand geen volledige AOW-uitkering ontvangt, kan mogelijk een aanvullende inkomensvoorziening ouderen (AIO) worden verkregen. Dit is ook een bijstandsuitkering.

Er mag worden verondersteld dat de omvang van het aantal bijstandsgerechtigden in de gemeente Utrecht beïnvloed wordt door de grotere instroom van statushouders, door de nieuwe doelgroepen waarvoor de gemeente sinds 1 januari 2015 verantwoordelijk is, en door de kortere WW-uitkering, waardoor mensen die een baan zijn kwijtgeraakt zich sneller bij de gemeente melden voor een bijstandsuitkering.

De kadernota Participatie en Inkomen (2013) bevatte overigens een goede raming van het aantal bijstandsuitkeringen in de jaren 2014- 2015. Het verschil tussen realisatie 2015 (9.804) en de prognose in de kadernota (9.812) is minimaal.

Uit figuur 2.9 blijkt dat het aantal bijstandsuitkeringen (aan personen tot de AOW-leeftijd) in de periode januari 2013 –april 2016 in Utrecht sneller toeneemt dan landelijk het geval is. In Utrecht lag de groei van het aantal uitkeringen op 25%, versus landelijk 18%. Een deel van de hogere groei wordt mogelijk verklaard door een sterkere bevolkingsgroei in Utrecht. Als we hiervoor corrigeren²⁴ blijkt de groei van het aantal bijstandsuitkeringen in Utrecht nog altijd groter dan landelijk het geval is, maar dan is het verschil kleiner (18% in Utrecht, versus 16% landelijk).

Figuur 2.9 Ontwikkeling aantal bijstandsuitkeringsuitkeringen aan personen tot de AOW-leeftijd, in Utrecht en landelijk (index, 2013 = 100), 2013 - 2016

Bron: CBS Statline, bewerking rekenkamer, 8 december 2016

²³ Bron: <http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/>.

²⁴ De Utrechtse bevolking groeide met 5,6%, terwijl dit landelijk 1,3% was. Door het aantal uitkeringen per 10.000 inwoners te berekenen is hiermee bij de indexering rekening gehouden.

2.5 INFORMATIEVOORZIENING AAN DE RAAD OVER HET BELEID

Het college van B&W informeert de Utrechtse gemeenteraad, naast de informatie in de Programmabegroting en Jaarstukken, via de volgende kanalen:

- ◆ Dashboard Werk en Inkomen: ieder kwartaal ontvangt de raad een dashboard om inzicht te geven in de belangrijkste ontwikkelingen op het terrein van Werk en Inkomen. Het dashboard wordt begeleid door een commissiebrief waarin de achtergronden van verschillende belangrijke onderwerpen nader worden toegelicht.
- ◆ Monitor Participatiewet: infographic die sinds het derde kwartaal van 2015 als bijlage wordt opgesteld bij de commissiebrief over de kwartaalinformatie. Biedt kwantitatieve informatie in de vorm van tabellen en grafieken (zie in dit kader ook paragraaf 4.2).
- ◆ Raads- en commissiebrieven, en memo's: informatie over uiteenlopende onderwerpen op het terrein van Werk en Inkomen en flankerend beleid (bijvoorbeeld LEF). Via deze weg worden bijvoorbeeld belangrijke ontwikkelingen geschetst en toegelicht, evaluaties van instrumenten toegestuurd en toezeggingen afgehandeld die door de wethouder in de raad of commissie zijn gedaan.
- ◆ Werkbijeenkomsten: bij samenwerkingspartners of gemeentelijke afdelingen worden werkbezoeken voor raadsleden georganiseerd om hen in te lichten over de betreffende dienstverlening en in de gelegenheid te stellen om vragen te stellen. Voorbeelden hiervan in 2016 zijn werkbezoeken aan UW-bedrijven, OpMaat (nieuw beschut werken) en het Werkgeversservicepunt.

3 DOELEN PARTICIPATIEWET

3.1 INLEIDING

In dit hoofdstuk gaan we in op de doelen en bijbehorende effect- en prestatie-indicatoren die gemeente heeft opgesteld voor de wettelijke taken op het terrein van de Participatiewet om mensen voor te bereiden op werk, of naar vermogen toe te leiden naar werk.

3.2 BESCHRIJVING

Wettelijke opdracht aan het college

Het doel van de Participatiewet is om gemeenten beleid te laten ontwikkelen en uit te laten voeren voor inkomensondersteuning en arbeidsbevordering. De Participatiewet geeft de opdracht (o.a. art.7) aan het college van B&W om, in samenwerking met het UWV, te zorgen voor:

- ◆ ondersteuning bij arbeidsinschakeling, indien nodig geacht biedt het college daarbij een voorziening aan (waaronder begrepen sociale activering gericht op arbeidsinschakeling).
- ◆ het verrichten van werkzaamheden in een beschutte omgeving (art. 10b)
- ◆ regels met betrekking tot de scholing of opleiding (art. 10a, vijfde lid)
- ◆ verstrekken van een één- of tweemaalige premie van ten hoogste € 2.339,00 per kalenderjaar als een persoon gedurende zes maanden additionele werkzaamheden heeft verricht en daarmee zijn kans op arbeidsinschakeling heeft vergroot.
- ◆ bijstandsverlening en koopkrachttegemoetkoming
- ◆ het verlenen van een individuele inkomenstoelage en individuele studietoelage;
- ◆ beleid voor het verrichten van een tegenprestatie voor bijstandsverlening

De wet bepaalt ook dat per verordening regels moeten worden gesteld voor handhaving van de eisen die de wet stelt aan burgers:

- ◆ het verlagen van de bijstand, bedoeld in artikel 18, tweede lid en de periode van de verlaging van de bijstand, bedoeld in artikel 18, vijfde en zesde lid;
- ◆ de uitoefening van de bevoegdheid tot verrekening, bedoeld in artikel 60b;
- ◆ het verlagen van de bijstand, bedoeld in artikel 9a, twaalfde lid.

De uitwerking van de opdrachten van de Participatiewet door de gemeente Utrecht vindt zijn neerslag in verordeningen, beleidsregels en richtlijnen. Te weten:

- ◆ [Verordening re-integratie, studietoelage en tegenprestatie Participatiewet 2015: Werken aan werk gemeente Utrecht](#)
- ◆ [Verordening afstemming, bestuurlijke boete en handhaving Participatiewet, IOAW en IOAZ Utrecht 2015](#)
- ◆ [Beleidsregel Loonkostensubsidie naar loonwaarde gemeente Utrecht](#)
- ◆ [Beleidsregel Werkgeverscheque](#)
- ◆ [Beleidsregel Werknemerscheque](#)

- ◆ Beleidsregels regionale werkgeversinstrumenten Jeugdwerkloosheid arbeidsmarkt regio Utrecht 2016
- ◆ Beleidsregel pilot grip budget gemeente Utrecht
- ◆ Beleidsregel Hoge energiekosten ouderen
- ◆ Beleidsregel Bijstandsverhaal 2015
- ◆ Beleidsregel inzake opschorting, herziening, intrekking en terugvordering van uitkeringen 2015
- ◆ Richtlijnen bijzondere bijstand Utrecht (RBBU)

Gemeentelijke doelen en indicatoren

In de Programmabegroting is weergegeven wat de gemeente voor het beleidsprogramma Werk en Inkomen wil bereiken, hoe de gemeente dat wil bereiken en wat dat gaat kosten. Samen met werkgevers, sociale ondernemers, ketenpartners en regiogemeenten wil de gemeente bijdragen aan de doelstelling *dat alle Utrechters werken of participeren naar vermogen*. Samen met regiogemeenten wordt de aanpak jeugdwerkloosheid voortgezet. Centraal staan beperken van de instroom in de bijstand en bevorderen van de uitstroom door ondersteuning richting werk of participatie.

In figuur 3.1 zijn de doelen, subdoelen en effect- en prestatie indicatoren weergegeven die de gemeente daarbij onderscheidt.

Figuur 3.1 Overzicht doelstellingen en indicatoren programma Werk en Inkomen in 2015 en 2016

Algemene programmadoelstelling Werk en Inkomen (2015 - 2016)					
Utrecht is een (RKU in 2016 verwijderd : economisch) vitale stad waarin alle Utrechters werken of participeren naar vermogen en voldoende middelen hebben om in hun levensonderhoud te voorzien.					
Doelstelling	Subdoelstelling	Wat willen we bereiken?	Effectindicatoren	Wat gaan we daarvoor doen?	Prestatie-indicatoren
Utrecht is een (RKU in 2016 verwijderd: economisch) vitale stad	Utrecht is een economisch vitale stad (RKU: in 2016 is deze subdoelstelling en bijbehorende indicatoren verplaatst naar het programma Economie)	Utrecht heeft een goede (fysieke) economische structuur	<p>Percentage incourant aanbod ten opzichte van totale voorraad bedrijfsruimte RKU: in 2016 gewijzigd in "totale aanbod")</p> <p>Beste G4 stad met betrekking tot vestigingsplaats voor bedrijven</p> <p>Structurele leegstand % kantoorruimten (RKU: in 2016 "structurele" verwijderd)</p> <p>RKU: in 2016 toegevoegd: Aantal ZZP'ers</p>	<p>Bevorderen van de fysieke economische structuur door:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Revitaliseren van bedrijven- en kantoorterreinen - Bevorderen gezonde economische ontwikkeling in (woon)wijken - Versterken en geografische vergroting economische potentie binnenstad 	<p>Aantal m2 getransformeerd kantoren</p> <p>RKU: in 2016 toegevoegd: KVO certificeringen</p>
	Utrecht heeft voldoende werkgelegenheid (RKU: in 2016 is deze subdoelstelling ook onder het programma Economie opgenomen)	Voldoende werkgelegenheid in Utrecht	Aantal banen (in personen) RKU: in 2016 verplaatst naar economie)	<p>Bevorderen van werkgelegenheid: (RKU: in 2016 verplaatst naar economie)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voor wie dat nu nog niet heeft, ook voor mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt - Door bevorderen van de kenniseconomie - Door goede dienstverlening aan ondernemers en ondernemingen <p>Inzet werkgelegenheidsoffensief</p>	<p>Aantal banen gecreëerd via LEF (RKU: in 2016 verplaatst naar economie)</p> <p>Aantal bedrijven dat gebruik maakt van de dienstverlening van de gemeente (RKU: in 2016 verwijderd)</p> <p>RKU: in 2016 toegevoegd bij economie: Aantal stage en leerwerkplekken gecreëerd via LEF</p> <p>RKU: in 2016 toegevoegd bij economie: Aantal banen via acquisitie</p> <p>RKU: in 2016 toegevoegd bij economie: Dienstverlening gemeente Utrecht (cijfer o.b.v. Ondernemerspeiling)</p>

<u>Doelstelling</u>	<u>Subdoelstelling</u>	<u>Wat willen we bereiken?</u>	<u>Effectindicatoren</u>	<u>Wat gaan we daarvoor doen?</u>	<u>Prestatie-indicatoren</u>
Utrechters werken of participeren naar vermogen en zijn zelfredzaam	Utrechters werken of participeren naar vermogen en zijn zelfredzaam	Utrechtse bijstandsgerechtigden werken of participeren naar vermogen in samenwerking met het bedrijfsleven Samen met het bedrijfsleven zorgen wij ervoor dat Utrechters met een arbeidshandicap werken of participeren naar vermogen	Wijziging Wwb klantenbestand (tot 65 jaar) ten opzichte van afgelopen jaar (landelijk en Utrecht) Uitstroom uit de Wwb (<i>RKU: in 2016 veranderd in bijstand</i>) naar werk (volwassen en jongeren) % Wsw-ers dat gedetacheerd is	Begeleiden en faciliteren werkloos werkzoekenden, waarbij wij streven naar regulier, betaald werk, werken met tijdelijke subsidie of werken met behoud van uitkering Organiseren van betaald werk voor personen die behoren tot de doelgroep van de Wsw (begeleid werken of Wsw-dienstbetrekking)	Aantal plaatsingen op werk (volwassenen en jongeren) Aantal plaatsingen op school jongeren Realisatie (taakstelling: <i>RKU in 2016 verwijderd</i>) Wsw-dienstbetrekkingen en begeleid werken
Utrechters worden niet financieel belemmerd om deel te nemen aan het maatschappelijk leven	Elke Utrechter die daar recht op heeft ontvangt een bijstandsuitkering	Elke Utrechter die daar recht op heeft ontvangt een bijstandsuitkering	Aantal huishoudens met Wwb (<i>RKU: vanaf 2016 bijstands</i>) - uitkering (volwassenen en jongeren)	Rechtmatig en doelmatig verstrekken van bijstandsuitkeringen	Aantal beëindigde en niet toegekende uitkeringen Wwb als gevolg van handhaving (<i>RKU: vanaf 2016 bijstandsuitkering door</i>) Bedrag incasso op openstaande schuld bij voormalige klanten (<i>RKU: vanaf 2016 voormalig bijstandsgerechtigden</i>)
	Utrechters die financieel niet in staat zijn om te participeren worden ondersteund	Geen Utrechter wordt vanwege financiële belemmeringen in zijn/haar participatie belemmerd	Bereik armoederegelingen: - U-pas - langdurigheidstoeslag (<i>RKU: vanaf 2015 individuele inkomensloeslag</i>) - ziektekostenverzekering	Bestrijden van armoede door financiële ondersteuning van huishoudens met een vastgesteld maximum inkomen. Het gaat om ondersteuning voor betaling van vaste lasten, participatie, maatwerk in de vorm van schuldhulpverlening en bijzondere bijstand	Aantal toegekende aanvragen bijzondere bijstand Aantal schuldregelingen Aantal huishoudens in budgetbeheer Aantal U-pashouders Aantal toekenningen langdurigheidstoeslag (<i>RKU: vanaf 2015 individuele inkomensloeslag</i>) en reserveringstoeslag

4 PRESTATIES PARTICIPATIEWET

4.1 INLEIDING

In dit hoofdstuk schetsen wij de prestaties die in het toeleiden naar werk zijn gepland en in hoeverre deze zijn geleverd. Hierbij wordt vooral gebruik gemaakt van de openbare informatie die hierover aan de raad is gestuurd, namelijk de dashboards Werk en Inkomen en sinds het derde kwartaal van 2015 de Monitor Participatiewet. Daarnaast zijn gegevens toegevoegd die door Werk en Inkomen zijn verstrekt bij het werkbezoek van de raad aan het Werkgeversservicepunt.

4.2 BESCHRIJVING

Voor de geplande prestaties wordt korthedshalve verwezen naar paragraaf 3.2. In dit hoofdstuk wordt zichtbaar in hoeverre deze prestaties ook daadwerkelijk zijn geleverd. Voor de toeleiding naar werk zijn door Werk en Inkomen in de rapportages aan de raad specifieke indicatoren benoemd die van belang zijn om de prestaties te meten. Deze zijn door Werk en Inkomen ingedeeld naar de volgende onderwerpen:

- ◆ Ontwikkeling van het bestand bijstandsgerechtigden (opgenomen in de dashboards Werk en Inkomen), en de instroom en stand van zaken in de bijstand in de vier arrangementen (opgenomen in de Monitor Participatiewet)
- ◆ Dienstverlening; dit betreft een indicator voor de dienstverlening gericht op de inkomensvoorziening (opgenomen in de dashboards)
- ◆ Werkdienstverlening en resultaat, waaronder de uitstroom naar werk / uitstroom uit de bijstand naar werk (opgenomen in de dashboards)

In tabel 4.1 worden de waarden die per indicator zijn opgenomen in de dashboards Werk en Inkomen van het vierde kwartaal 2015 en de eerste drie kwartalen van 2016 gepresenteerd. We bespreken hieronder enkele belangrijke ontwikkelingen.

Ontwikkeling bestand bijstandsgerechtigden en I-deel

In de prestaties is zichtbaar dat het aantal huishoudens met bijstandsuitkeringen in 2015 onder het streefcijfer is gebleven. Bij jongeren ligt het aantal net iets boven de streefwaarde, maar dat wordt gecompenseerd door een lager aantal volwassenen. Uit het 'resultaat op inkomen' komt voor het vierde kwartaal van 2015 een tekort van circa € 10 miljoen in beeld. Het aantal niet-werkende werkzoekende jongeren is sinds het eerste kwartaal 2015 opgenomen in het dashboard. Na een sterke toename in 2015 tot 2.757, loopt hun aantal in 2016 terug en is na het derde kwartaal 2016 onder het aantal van 2.000 gekomen.

Dienstverlening

De afhandelingstijd van een aanvraag levensonderhoud is in de loop van 2015 steeds verder afgenomen. Begin 2015 was sprake van een afhandelingstijd van 47 dagen, aan het einde van het jaar was dit nog 35 dagen. De doorlooptijd bleef het hele jaar onder de streefwaarde van 56 dagen. In 2016 is deze indicator niet langer opgenomen in de dashboards. De reden hiervoor is niet vermeld.

Werkdienstverlening en resultaat

Op dit deel terrein zijn in 2015 tien indicatoren bijgehouden, in 2016 zijn dit er zeven. Het aantal gestarte werktrainingen, het aantal werkzoekenden dat via een groepsbijeenkomst is bereikt, en de overige werkgevers- en werknemers-instrumenten zijn niet meer in de dashboards opgenomen. Daarnaast is het aantal plaatsingen op werk (Participatiewet) in 2016 niet langer uitgesplitst naar jongeren en volwassenen. De doelstelling om in totaal 1.000 bijstandsgerechtigden uit te laten stromen naar werk is in 2015 behaald. Het aantal plaatsingen op werk²⁵ is in 2015 bijna gehaald (2.874 van de beoogde 3.000), maar na het derde kwartaal in 2016 blijft de dienstverlening met 2.024 plaatsingen naar verwachting achter bij de doelstelling voor 2016.

Voor het aantal plaatsingen van jongeren op school en het aantal plaatsingen social return blijkt dat de gemeente Utrecht haar doelstellingen in 2015 heeft bereikt en tot en met het derde kwartaal van 2016 op koers ligt. Het aantal werkende Wsw-ers in arbeidsplaatsen loopt door de jaren heen redelijk in de pas met de streefwaarden. Sinds het tweede kwartaal van 2015 is ook gerapporteerd over het aantal gerealiseerde banen in de banenafpraak. Hier gaat het om aantallen voor de gehele arbeidsmarktregio. De teller staat op 696 t/m maart 2016²⁶. De streefwaarde is 1.145 tot en met 2016, wat betekent dat er regionaal nog 449 banen gerealiseerd moeten worden.

Tabel 4.1. Indicatoren op het terrein van Werk en Inkomen in het kader van het toeleiden naar werk, in 2015 en 2016

Indicator	2015	2015	2016	2016
	t/m 4 ^e kwartaal	streefcijfer / prognose	t/m 3 ^e kwartaal	streefcijfer / prognose
De ontwikkeling van het bestand bijstandsgerechtigden en I-deel				
Wijziging bestand bijstandsgerechtigden Utrecht 65- t.o.v. afgelopen jaar (doorlopend jaar-op-jaar)	4,80%	5,00%	3,50%	5,60%
Aantal huishoudens met bijstandsuitkering op de peildatum	totaal 9.804, jongeren 1.025, volwassenen 8.779	totaal 9.900, jongeren 990, volwassenen 8.910	totaal 9.968, jongeren 959, volwassenen 9.009	totaal 10.100, jongeren 1.010, volwassenen 9.090
Prognose resultaat op Inkomen. Dit betreft het financieel resultaat op de bijstandsuitkeringen (bijstand e.a. regelingen)	tekort € 9,9 miljoen	€ 0,0 miljoen	tekort € 8,5 miljoen	€ 0,0 miljoen
Aantal niet-werkende werkzoekende jongeren (Nww < 27 jaar)	2.757	geen	1.938	geen

²⁵ Het betreft hier plaatsingen op werk waarbij de uitkering niet volledig wordt stopgezet, dus ook plaatsingen op deeltijdwerk, werkervaringsplaatsen, leerwerkplekken, et cetera.

²⁶ De meest recente rapportage van UWV is van augustus 2016 en geeft het aantal gerealiseerde banen Banenafpraak tot en met maart 2016 weer. Dit zijn er 696.

Indicator	2015 t/m 4 ^e kwartaal	2015 streefcijfer / prognose	2016 t/m 3 ^e kwartaal	2016 streefcijfer / prognose
<i>(RKU: Nieuw in 1e kwartaal 2015)</i>				
Dienstverlening				
Afhandelingstijd van een aanvraag levensonderhoud	35 dagen	56 dagen	-	-
Werkdienstverlening en resultaat				
Uitstroom uit de WWB naar werk (jongeren en volwassenen)	Totaal 1.042, volwassenen 831, jongeren 211	Totaal 1.000	Totaal 747, volwassenen 591, jongeren 156	1.000
Aantal plaatsingen op werk	Totaal 2.874, volwassenen 1.969, jongeren 905	Totaal 3.000	2.024	3.000
Aantal plaatsingen op school jongeren	184	180	126	150
Aantal plaatsingen Social return	672	600	602	700
w.v. doelgroep gemeente Utrecht (Wwb, Wsw, Participatiewet, Niet-uitkeringsgerechtigden)	238	200	134	250
Aantal gestarte werktrainingen	527	n.v.t.	-	-
Aantal werkzoekenden dat via een groepsbijeenkomst bereikt wordt	1.229	n.v.t.	-	-
Overige werkgevers- en werknemersinstrumenten ondersteuningsmodel	907	n.v.t.	-	-
Aantal werkende WSW-ers in arbeidsplaatsen (zgn. standaardenheden SE)	732	750	690	700
Aantal gerealiseerde banen Banenafpraak in de gehele arbeidsmarktregio <i>(RKU: nieuw in 2e kwartaal 2015)</i>	531 Wajong, 34 via WSP gemeenten, 118 via Wsw detachering	1.145 t/m 2016	696 ²⁷	1.145 t/m 2016

Bronnen: Dashboards Werk en Inkomen (4e kwartaal 2015, 3e kwartaal 2016)

²⁷ Cijfer tot en met maart 2016. De weergave in het dashboard betreft een indicatie van de realisatie van het aantal plaatsingen op basis van de opgave van de verschillende gemeenten. Daarbij is niet bekend of plaatsing nog steeds aan de orde is. Daarom is de indicator aangepast (Nieuwsbrief Banenafpraak 1 februari 2016). Het ministerie van SZW is verantwoordelijk voor verwerking en publicatie van de cijfers over de voortgang banenafpraak. UWV levert een gedeelte van deze cijfers aan. Alleen het UWV heeft zicht op het aantal beëindigde dienstverbanden. Daarom is de gemeente voor de netto realisatie afhankelijk van de trendrapportage Banenafpraak UWV. De publicatie van deze rapportages komt niet overeen met de verantwoordingscyclus van de gemeente.

Inzet en resultaten Werkgeversservicepunt

Bij het werkbezoek van de raad aan het Werkgeversservicepunt²⁸ zijn de meest actuele cijfers (op dat moment tot en met week 34) gepresenteerd. Deze zijn weergegeven in tabel 4.2. Uit de tabel blijkt dat in week 34 in totaal ruim 1.800 plaatsingen zijn gerealiseerd voor mensen die onder de Participatiewet vallen. In het dashboard Werk en Inkomen (3^e kw. 2016) werden er 2.024 vermeld, waaruit blijkt dat in de weken 34 tot en met 39 dus ruim 220 personen naar werk zijn begeleid.

Tabel 4.2. Taakstelling en realisatie uitstroom in aantal personen naar werk door het werkgeversservicepunt, in 2015 en 2016

	WW	WW 50-plus	Participa- tiewet	Wajong	WIA
Taakstelling 2015	1.297	426	3.000	105	61
Realisatie 2015	1.110	480	2.874	194	40
Taakstelling 2016	1.200	450	3.000	160	45
Realisatie 2016 (t/m week 34)	1.400	516	1.804	230	52

Bron: presentatie werkgeversservicepunt, 15 september 2016

De toename in de realisatiecijfers in 2016 ten opzichte van 2015 wordt volgens de medewerkers van het WSP met name verklaard door de aantrekkende economie en de daardoor ontstane extra vraag naar arbeidskrachten. Naast het plaatsen op werk kan de dienstverlening van het werkgeversservicepunt ook betekenen dat stappen richting werk worden gezet. Voor 2015 betekent dit dat voor 1.042 personen de uitkering echt volledig is gestopt.

Tijdens de presentatie zijn een aantal instrumenten specifiek door het werkgeversservicepunt genoemd die door hen worden ingezet:

- ◆ De werkgeverscheque (niet gekoppeld aan een specifieke doelgroep)
- ◆ De werknemerscheque (voor aanpassingen op de werkplek)
- ◆ De loonkostensubsidie (wordt uitbetaald aan de werkgever)
- ◆ De proefplaatsing (in sommige gevallen met behoud van uitkering)
- ◆ 50-plus premiekorting (regeling uitgevoerd door de Belastingdienst).

Opgemerkt werd dat het doelgroepenregister deuren opent, in de zin dat er meer instrumenten voor deze personen beschikbaar zijn dan voor min of meer vergelijkbare personen die niet in het doelgroepenregister vallen. Eén van deze instrumenten is de loonkostensubsidie waar aan het einde van hoofdstuk 5 nog nader op wordt ingegaan.

Instroom, stand van zaken en uitstroom Participatiewet naar arrangementen

Naast de dashboards Werk en Inkomen wordt sinds het derde kwartaal 2015 ook de

²⁸ Het werkgeversservicepunt heeft contacten met circa 3.000 – 3.500 accounts (bedrijven en instellingen) in de gemeente Utrecht. Jaarlijks gaat het in totaal om circa 6.000 vacatures.

Monitor Participatiewet aan de raad gestuurd. Tabel 4.3 toont in één tabel gegevens van de Monitor t/m 4e kwartaal 2015 en de monitor t/m 3e kwartaal 2016, met daarnaast de streefcijfers voor de betreffende jaren.

In de monitor Participatiewet zijn instroomgegevens vermeld met een percentage per arrangement. Een deel van de klanten die instromen blijkt niet in de Monitor te zijn meegeteld, omdat zij niet in een arrangement worden ingedeeld. Voor 2015 betekent dit dat de werkelijke instroom in totaal uitkomt op 3.228 (zie ook voetnoot 29). Uit de tabel blijkt verder dat de instroom in 2015 in de arrangementen 1 en 3 procentueel groter was dan verwacht, voor de arrangementen 2 en 4 geldt het omgekeerde.

In het huidige klantenbestand wordt meer dan de helft gerekend tot arrangement 4. Wel is dit aandeel van arrangement 4 in de loop van de tijd iets afgenomen (van 59% na het derde kwartaal 2015 naar 54% na het derde kwartaal 2016). Het aandeel van arrangement 3 neemt in de loop van de tijd juist toe, wat voor een deel verklaard kan worden door de relatief grotere instroom in dit arrangement.

Ook de monitor Participatiewet meldt het aantal uitstromers uit de bijstand naar werk (1.042 in 2015 en 747 na derde kwartaal 2016). Daarnaast wordt zichtbaar dat van de uitstroom uit de bijstand naar werk in 72% van de gevallen sprake is van personen uit arrangement 1 (dat wil zeggen met een loonwaarde van 80%-100%). Ongeveer drie op de vijf uitstromers heeft korter dan een jaar een uitkering. Circa 21% is jonger dan 27 jaar, wat ook af te leiden is uit het aantal jongeren dat in de dashboards Werk en Inkomen wordt genoemd.

Uit de incidenteel opgenomen onderwerpen in de monitors komen een aantal achtergrondkenmerken van de doelgroep Participatiewet terug. Zo blijkt bijvoorbeeld uit de monitor tot en met het tweede kwartaal van 2016 dat ruim 10% van het bijstandsbestand uit jongeren bestaat, dat 69% van de bijstandsccliënten alleenstaand is en dat 54% van het bestand al langer dan drie jaar een uitkering ontvangt.

Tabel 4.3. Overzicht indicatoren en gepresenteerde waarden in de monitor Participatiewet, 2015 en 2016

Indicator	2015 t/m kw 4	2015 streefcijfer / prognose	2016 t/m kw 3	2016 streefcijfer / prognose
Bijstandsuitkeringen				
Instream bijstand	2.909 ²⁹	-	2.065	-
Werkelijke instroom Arrangement 1	46%	41%	42%	45%
Werkelijke instroom Arrangement 2	2%	19%	1%	1%
Werkelijke instroom Arrangement 3	28%	19%	29%	26%
Werkelijke instroom Arrangement 4	24%	21%	27%	28%
Stand van zaken klantenbestand³⁰	9.804	-	9.968 ³¹	-
Arrangement 1	21%	-	19%	-
Arrangement 2	1%	-	1%	-
Arrangement 3	22%	-	26%	-
Arrangement 4	56%	-	54%	-
Garantiebanen Regionaal doel (in 2016)	idem		-	-
Wajongplaatsingen UWV	531	-	-	-
Plaatsingen via WSP-gemeenten	ca. 34	-	-	-
Indicaties Banenafpraak	-	-	-	-
Uitstroom naar werk				
< 27 jaar	21%	-	21%	-
Arrangement 1	81%	-	72%	-
Uitkering < 1 jaar	59% ³²	-	59%	-
Trajecten				
1. (deeltijd) werken	2.554	-	1.459	-
2. werkervaring met uitkering	226	-	506	-
3. werken en leren	278	-	126	-
Flankerende voorzieningen	3.029	-	1.735	-
Groepsbijeenkomst	1.229	-	-	-
Scholingsmakelaar	204	-	128	-
Jobcoach	156	-	82	-
Uitstroom bijstand	2.651	-	1.923	-
Naar werk	1.042	1.000	747	

Bronnen: Gemeente Utrecht, Monitor Participatiewet 2015 en tot en met 3e kwartaal 2016

²⁹ De instroom bijstand is in de rapportage over heel 2015 niet goed weergegeven, het juiste getal is 2.909. Daarbij nog de volgende aanvulling: "In de monitor ligt de nadruk op de percentuele verdeling van de instroom levensonderhoud over de arrangementen, daardoor zijn niet op arrangement ingedeelde klanten buiten beschouwing gebleven. Als je die meetelt is de instroom hoger (3.228)".

³⁰ Gepresenteerd zijn de cijfers op het moment van uitgifte van de kwartaalmonitor en het dashboard Werk en Inkomen.

³¹ De stand van het aantal bijstandsuitkeringen (10.054) is onjuist weergegeven in de Monitor Participatiewet t/m 3^e kw. 2016. Het correcte aantal per ijkpunt 1 oktober (week 39) bedroeg 9.968.

³² De monitor Participatiewet vermeldt een percentage van 43%, bij navraag blijkt dit gebaseerd op een foutieve berekening.

5 KOSTEN PARTICIPATIEWET

5.1 INLEIDING

Dit hoofdstuk gaat in op de kosten voor de uitvoering van de Participatiewet. Eerst wordt ingegaan op de uitkeringen die gemeenten van het Rijk ontvangen voor de uitvoering van de wet en daarna meer specifiek op de ontwikkeling van de rijksbijdragen voor de gemeente Utrecht voor de periode 2014 – 2020. Hierna komen de kosten en baten van de Participatiewet aan de orde, zoals die zijn opgenomen in de programmabegroting. Vervolgens wordt de ontwikkeling van begrote en bestede bedragen van de afgelopen jaren geschetst. Ten slotte gaan we in op de kosten van de ingezette dienstverlening per arrangement en per instrument in 2015 en 2016.

5.2 BESCHRIJVING

Uitkeringen van het Rijk aan gemeenten

Gemeenten ontvangen voor de uitvoering van de Participatiewet verschillende overdrachten en budgetten van de Rijksoverheid. Tabel 5.1 toont de belangrijkste uitkeringen die gemeenten ontvangen van het Rijk voor de inkomensvoorziening aan de doelgroep en de uitvoering van re-integratie en Wsw (onderdeel van de integratie-uitkering sociaal domein). De gebundelde uitkering, ook wel BUIG-budget, is de financiering voor het verstrekken van bijstandsuitkeringen. Vanaf 2015 kunnen de gemeenten dit budget ook inzetten voor de loonkostensubsidie. Het budget is niet geoormerkt. Gemeenten mogen overschotten daarom vrij inzetten, tekorten moeten zelf worden opgevangen. Er is een tijdelijke vangnetregeling waar gemeenten onder voorwaarden aanspraak op kunnen maken als zij grote tekorten kennen.

Tabel 5.2 toont de bedragen die de gemeente Utrecht ontvangt voor de Participatiewet. Over het BUIG-budget is relevant te weten dat Utrecht lange tijd netto ontvanger was. Vanaf 2015 gebruikt het Rijk een nieuw verdeelmodel. Dit resulteerde in een lager budget voor de gemeente Utrecht, met als gevolg dat Utrecht sinds 2015 middelen tekort komt. In 2014 was het overschot nog circa € 4,4 miljoen, voor 2015 resteerde een tekort van € 14,8 miljoen. Door de vangnetregeling³³ is daarvan circa € 10,6 miljoen³⁴ daadwerkelijk voor rekening van de gemeente Utrecht gekomen.

Daarnaast wordt in de tabel de afname van de re-integratie- en Wsw-budgetten voor Utrecht zichtbaar. In 2014 ontving Utrecht nog een Participatiebudget van € 14,8 miljoen, bij de integratie-uitkering sociaal domein daalde de uitkering voor re-integratie

³³ Uit de *Divosa-monitor factsheet: bijstands- en participatiebudget 2015* blijkt dat tweederde van de gemeenten in 2015 een tekort had op het bijstandsbudget (totaal € 105 miljoen = 1,9% van het totale budget) en dat 163 gemeenten een aanvraag voor de vangnetregeling over 2015 hebben ingediend.

³⁴ Gemeenten kunnen compensatie aanvragen als het tekort groter is dan 5%. Er geldt een getrapte opbouw: bij 5% tot 10% tekort is de compensatie de helft. Boven de 10% wordt alles gecompenseerd. Het tekort van € 14,8 is 10,5% van het totale budget van 141,2 miljoen. Daarvan wordt 50% van € 7,1 miljoen (=3,5 miljoen) en 100% van € 0,7 miljoen = € 4,2 miljoen via de vangnetuitkering terugbetaald.

in 2015 naar € 12,6 miljoen. Het aanvullend budget voor de implementatie van de Participatiewet in 2015/2016 heeft de gemeente ingezet voor de vorming van het regionale werkbedrijf.

Tabel 5.1. Macrobudget van het Rijk voor de Participatiewet (bedragen in € miljoen)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gebundelde uitkering (BUIG-budget) ³⁵	5.736	5.656	5.723	5.840	6.143	6.278	6.360
<i>w.v. algemene bijstand en loonkostensubsidies</i>	5.469	5.308	5.336	5.433	5.725	5.853	5.932
<i>w.v. IOAW (oudere, werkloze werknemers)</i>	213	259	326	345	354	360	361
<i>w.v. IOAZ (oudere, gewezen zelfstandigen)</i>	25	28	29	30	32	33	35
<i>w.v. bbz-lo (startende ondernemers)</i>	30	32	32	32	32	32	32
<i>Correctie 2015</i>		29					
Participatiebudget ³⁶	695	1	1	0	0	0	0
Wsw ²⁸	2.390	17	21	0	0	0	0
Bijstand zelfstandigen ²⁸	66	65	47	47	47	47	70
Integratie-uitkering Fonds Sociaal Domein, onderdeel Participatiewet ³⁷		2.882	2.747	2.573	2.433	2.338	2.235
Aanvullend budget implementatie Participatiewet		18	14				
Totaal	8.887	8.639	8.553	8.460	8.623	8.663	8.665

Tabel 5.2. Rijksbijdragen aan de gemeente Utrecht voor de Participatiewet (bedragen in € miljoen)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gebundelde uitkering (BUIG-budget) ³⁸	140,7	121,7	116,8	126,2	<i>onbekend</i>	<i>onbekend</i>	<i>onbekend</i>
Integratie-uitkering Fonds Sociaal Domein, totaal re-integratie ³⁹		32,3	30,5	29,0	28,1	27,6	26,8
<i>w.v. wwb klassiek</i>		12,6 ⁴⁰	11,9	11,4	11,3	11,4	11,4
<i>w.v. wwb nieuwe doelgroepen</i>			0,7	1,2	1,7	2,0	2,2
<i>w.v. Wsw</i>		19,6	17,9	16,4	15,1	14,2	13,2
Aanvullend budget implementatie Participatiewet ⁴¹		0,5	0,4				
Totaal		154,5	147,7	155,2			

³⁵ 2014: Rijksbegroting 2016 Ministerie van SZW, pag. 39, 2015 en verder: Rijksbegroting 2017, Ministerie van SZW, pag. 50.

³⁶ 2014: Rijksbegroting 2016 Ministerie van SZW, pag. 38, 2015 en verder: Rijksbegroting 2017, Ministerie van SZW, pag. 50.

³⁷ Uitsplitsing bedragen integratie-uitkering sociaal domein, de jaren 2016 – 2020 stand septembercirculaire 2016, 2015: stand septembercirculaire 2015.

³⁸ 2014 en 2015: Overzicht BUIG-budgetten 2004-2016, 2016: Definitieve budgetten 2016 PW + bbz, 2017: Voorlopige budgetten 2017 PW + bbz.

³⁹ Jaren 2016 en verder: integratie-uitkering sociaal domein o.b.v. septembercirculaire 2016, 2015: septembercirculaire 2015.

⁴⁰ 2015: septembercirculaire 2015, uitsplitsing wwb klassiek en nieuwe doelgroepen ontbreekt.

⁴¹ Rekenmodellen meicirculaires 2015 en 2016.

Budget Participatiewet in de gemeentebegroting

Tabel 5.3 toont voor de gemeente Utrecht de onderdelen uit het programma Werk en Inkomen die voor het toeleiden naar werk relevant zijn. In de tabel zijn de realisatiecijfers van 2013, 2014 en 2015 opgenomen en de begrotingscijfers voor 2016 en 2017.

Tabel 5.3. Realisatie baten en lasten 2013–2015 en begroting baten en lasten 2016 en 2017 ten aanzien van het verstrekken van de bijstand, re-integratie, sociale werkvoorziening en het werkgelegenheidsoffensief (bedragen x € 1 miljoen)

	Realisatie 2013	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Verstrekken bijstand					
Baten	140,3	146,7	133,3	146,0	150,9
Lasten	145,8	157,1	158,0	160,7	166,3
Saldo van baten en lasten	-5,4	-10,3	-24,7	-14,7	-15,4
Re-integratie					
Baten	15,8	15,2	1,4	1,0	0,0
Lasten	23,1	20,3	21,3	19,3	18,5
Saldo van baten en lasten	-7,3	-5,2	-19,9	-18,3	-18,5
Sociale werkvoorziening					
Baten	24,6	25,3	4,2	4,2	4,0
Lasten	27,1	28,6	28,1	26,5	22,9
Saldo van baten en lasten	-2,4	-3,3	-23,9	-22,3	-19,0
Werkgelegenheidsoffensief					
Baten	-	0,0 ⁴²	-	-	-
Lasten	0,7	0,9	0,7	0,7	1,0
Saldo van baten en lasten	-0,7	-0,9	-0,7	-0,7	-1,0

Bronnen: Gemeente Utrecht, Jaarstukken 2013, 2014 en 2015; Programmabegrotingen 2016 en 2017

◆ Verstrekken bijstand.

De verlaging van het BUIG-budget door het Rijk vanaf 2015 is zichtbaar in de gerealiseerde baten in 2015. Per saldo waren de baten in 2015 bijna € 13 miljoen lager dan begroot, waarbij in de werkelijke baten rekening werd gehouden met de aanspraak op de vangnetregeling. Omdat de systematiek voor het begroten van de bijstand is dat er budgetneutraal geraamd wordt⁴³, zijn de begrote baten voor 2016 en 2017 weer op een zelfde niveau als de jaren daarvoor.

Er is een duidelijke stijging van de lasten op het verstrekken van de bijstand waarneembaar. Met name in 2014 heeft een sterke kostenstijging plaatsgevonden. Deze stijging hangt samen met een snelle en forse toename van het aantal mensen

⁴² In 2014 was sprake van een bate van € 12.000.

⁴³ Verondersteld wordt dat de rijksuitkering (BUIG-budget) die ontvangen wordt gelijk is aan de uitkeringslasten.

in de bijstand in het eerste halfjaar van 2014⁴⁴. Het aantal bijstandsgerechtigden nam toe van ruim 8.500 eind 2013 naar ruim 9.200 eind 2014. In 2015 zijn de werkelijke lasten lager dan begroot door een lager aantal uitkeringen eind 2015 dan oorspronkelijk begroot (9.800 i.p.v. 9.900) en door het lastenverlagend effect van de kostendelersnorm (totaal ruim € 3 miljoen lagere lasten). Door een hogere doorbelasting op overhead was sprake van hogere lasten van bijna € 0,8 miljoen⁴⁵.

◆ Re-integratie:

Bij de posten re-integratie en sociale werkvoorziening dalen de baten vanaf 2015 fors. Dat komt doordat de middelen vanuit de integratie-uitkering sociaal domein vanaf dat jaar niet meer worden begroot bij de baten van deze programmaonderdelen. De programmabegroting 2016 maakt op pagina 130 melding van de wijziging in de financieringssystematiek: “tot 2015 werden de rijksmiddelen rechtstreeks via de specifieke uitkering toegekend. Sinds de Participatiewet zijn de middelen onderdeel van de algemene uitkering en zijn ze niet afzonderlijk zichtbaar op het product”. Wanneer de € 12,6 miljoen vanuit de integratie-uitkering op het product re-integratie wordt geboekt, is het saldo in 2015 niet - € 19,9, maar - € 7,3 miljoen en daarmee in dezelfde orde van grootte als 2013 en 2014. Daarnaast zijn in 2015 en 2016 de incidentele baten vanuit ESF subsidie begroot op de post re-integratie (ruim € 1 miljoen).

◆ Sociale werkvoorziening:

De hierboven beschreven gewijzigde financieringssystematiek zorgt ook bij dit programmaonderdeel voor lagere baten. In 2015 ontving de gemeente een uitkering van het rijk van € 19,6 miljoen (zie tabel 5.2). Bij een ongewijzigde systematiek zou het saldo van 2015 daarmee uitkomen op - € 4,3 miljoen, ruim € 1 miljoen hoger dan in 2014.

De lasten voor de sociale werkvoorziening dalen in 2016 door een incidenteel transitiebudget dat beschikbaar is gesteld voor de transitie van UW Holding⁴⁶. In 2017 dalen de lasten doordat de instroom in de Wsw is beëindigd en een incidenteel budget dat beschikbaar is gesteld voor het “sectorplan herstructurering sociale werkvoorziening Midden-Nederland”⁴⁷.

◆ Werkgelegenheidsoffensief⁴⁸:

In 2014 is sprake van hogere lasten doordat de raad in 2013 € 0,2 miljoen incidenteel budget beschikbaar heeft gesteld voor de projecten techniek pact, fietsherstelplan en accountmanagement. Ook de begrote lasten in 2017 zijn hoger dan in 2016 door extra middelen die bij de voorjaarsnota voor het programma Werken aan Werk beschikbaar zijn gesteld⁴⁹.

⁴⁴ Zie: Gemeente Utrecht, *Jaarstukken 2014*, april 2015, pag. 124.

⁴⁵ Gemeente Utrecht, *Jaarstukken 2015*, 2016, pag. 124.

⁴⁶ Gemeente Utrecht, *Programmabegroting 2016*, 2015, pag. 131.

⁴⁷ Gemeente Utrecht, *Programmabegroting 2017*, 2016, pag. 112.

⁴⁸ Het werkgelegenheidsoffensief is onderdeel van de brede aanpak Werken aan werk. Het offensief zet in op het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, het matchen van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt en het stimuleren en behouden van werkgelegenheid.

⁴⁹ + € 215.000, zie Gemeente Utrecht, *Programmabegroting 2017*, 2016, pag. 108.

Besteding re-integratiemiddelen

Tabel 5.4 toont de budgetten die in 2015 en 2016 beschikbaar zijn voor re-integratie. Naast het Participatiebudget (€ 12,6 miljoen) was voor 2015 ook het resultaat op het participatiebudget van 2014 beschikbaar. De jaarstukken 2014 melden dat de lasten lager waren dan begroot doordat de lasten voor het versterken van de economische structuur lager waren (€ 0,9 miljoen) de doorloopkosten van projecten die in 2013 gestart waren, lager waren dan geraamd (€ 0,4 miljoen), aanvragen voor subsidies later kwamen (€ 0,3 miljoen) en door een lager gebruik van met name de kinderopvangregelingen (circa € 0,3 miljoen). Daartegenover stonden hogere lasten voor projecten ter bestrijding van jeugdwerkloosheid die niet waren begroot (€ 1,2 miljoen) en hogere doorbelaste overhead (€ 0,2 miljoen)⁵⁰. Hiermee resteerde voor 2014 een positief saldo van € 0,6 miljoen.

In 2015 is het revolverend fonds gevormd van € 5 miljoen. In 2015 is een onttrekking gedaan, waardoor in 2016 de omvang van het fonds 4,725 miljoen euro is (zie tabel 5.4). In 2016 was de onttrekking uit het fonds niet in de begroting opgenomen.⁵¹ Voor 2016 is daarnaast sprake van € 24.000 voor de Wet taaleis.

Tabel 5.4. Beschikbaar budget re-integratie in Utrecht 2015 en 2016 (bedragen x € 1.000)

	2015		2016	
	Verwacht	Revolverend fonds	Verwacht	Revolverend fonds
Participatiebudget re-integratie	€ 12.644		€ 12.621	
Resultaat Participatiebudget 2014	€ 623			
Revolverend fonds		€ 1.500		€ 4.725
Wet taaleis			€ 24	
Schulddienstverlening			€ -600 ⁵²	
Totaal beschikbaar*	€ 13.268	€ 1.500	€ 12.045	€ 4.725

Bron: Gemeente Utrecht, *Bestedingsplan 2015 en 2016 t/m derde kwartaal*, Excelbestanden, bewerking Rekenkamer, 2016

* door afrondingsverschillen tellen kolommen niet altijd volledig op.

Tabel 5.5 laat zien hoe de kosten verdeeld worden over de vier arrangementen. Voor 2015 betreft dit de verwachte kosten, de gerealiseerde kosten en de gerealiseerde kosten van het revolverend fonds. Vanuit de afdeling Werk en Inkomen is hierbij wel aangegeven dat de mogelijkheid om de kosten per arrangement te boeken pas in de loop van 2015 ontstond. De afspraken met externe partijen moesten hier eerst nog voor worden ingericht. Alle nieuwe instroom van deelnemers werd geboekt op het arrangement, alle lopende deelnemers en deelnemers waarvan het arrangement niet bekend was, zijn op de post 'doorloopkosten/ overige kosten' geboekt. De gerealiseerde

⁵⁰ Gemeente Utrecht, *Jaarstukken 2014, 2015*, pag. 123. Onder het revolverend fonds vallen de afspraken met uitzendbureaus en de Social Impact Bonds (zie ook bijlage 4).

⁵¹ Zie ook: Gemeente Utrecht, *Programmabegroting 2016, 2015*, pag. 130.

⁵² Gemeente Utrecht (2015), *Werkdienstverlening in beweging, bestedingsplan 2015*, pag. 12: "In 2015 wordt er een bedrag van € 0,6 miljoen overgeboekt naar MO i.v.m. de vorming van de buurtteams".

doorloopkosten in 2015 bedragen € 1.315.330. Deze maken deel uit van de post “arrangementsoverstijgend” in de tabel. De verdeling over de arrangementen in 2015 is hiermee slechts indicatief.

Tabel 5.5. Kosten Participatiewet (Participatiebudget) in Utrecht 2015 en 2016 t/m derde kwartaal
(verwachte kosten, gerealiseerde kosten en gerealiseerde kosten revolverend fonds) (bedragen x € 1.000)

	2015 (indicatieve uitsplitsing)			2016 (realisatie t/m derde kwartaal)		
	Verwacht	Realisatie (indicatief)	Revolverend fonds	Verwacht	Realisatie (t/m derde kwartaal)	Revolverend fonds (t/m derde kwartaal)
Arrangement 1	€ 1.575	€ 914	€ 286 ⁵³	€ 1.737	€ 735	€ 525
Arrangement 2	€ 706	€ 12	-	€ 345	€ 32	-
Arrangement 3	€ 6.301	€ 5.366	-	€ 5.178	€ 3.605	€ 35
Arrangement 4	€ 675	€ 682	-	€ 784	€ 51	-
Arrangementsoverstijgend*	€ 5.920	€ 5.120	-	€ 3.657	€ 2.777	-
Totaal**	€ 15.177	€ 12.093	€ 286	€ 11.700	€ 7.200	€ 560

Bron: Gemeente Utrecht, *Bestedingsplan 2015 en 2016 t/m derde kwartaal*, Excelbestanden, bewerking Rekenkamer, 2016.

* inclusief doorloopkosten

** door afrondingsverschillen tellen kolumnen niet altijd volledig op.

Vanaf 2016 worden alle kosten geboekt per arrangement en is het beeld van de kosten per arrangement betrouwbaar. Wel geldt dat de voor 2016 gerealiseerde kosten nog voorlopig zijn (dat wil zeggen op basis van de boekingen tot en met het derde kwartaal). Bij een aantal instrumenten is aangegeven dat de vermelde realisatie van de kosten nog hoger worden, doordat boekingen per kwartaal (bijvoorbeeld jobcoaching) of per jaar (eigen dienstverlening) worden gedaan. De kosten van de eigen dienstverlening vallen onder de post ‘arrangementsoverstijgend’ en zijn voor 2016 voor 75% van de verwachte kosten (75% van € 3,335 miljoen = € 2,5 miljoen) in de realisatie opgenomen.

Uit de bestedingsplannen is een globaal beeld op te maken van het financiële beslag dat de verschillende instrumenten leggen op de kosten per arrangement (zie figuur 5.6).

Voor 2015 zijn de hoogste kosten per instrument in de arrangementen als volgt:

- ◆ Arrangement 1: werkgeverscheque (realisatie 2015 circa € 345.000), pilots uitzendbureaus (circa € 285.000 t.l.v. het revolverend fonds), vakscholing (circa € 175.000), traject zelfstandigen (circa € 160.000) en jobcoaching (circa € 110.000).
- ◆ Arrangement 2: vakscholing (circa € 12.000).
- ◆ Arrangement 3: werktraining (circa € 3.455.000), aanvullende dienstverlening werktraining (bestaande uit scholing, reiskosten en voortrajecten, circa € 430.000),

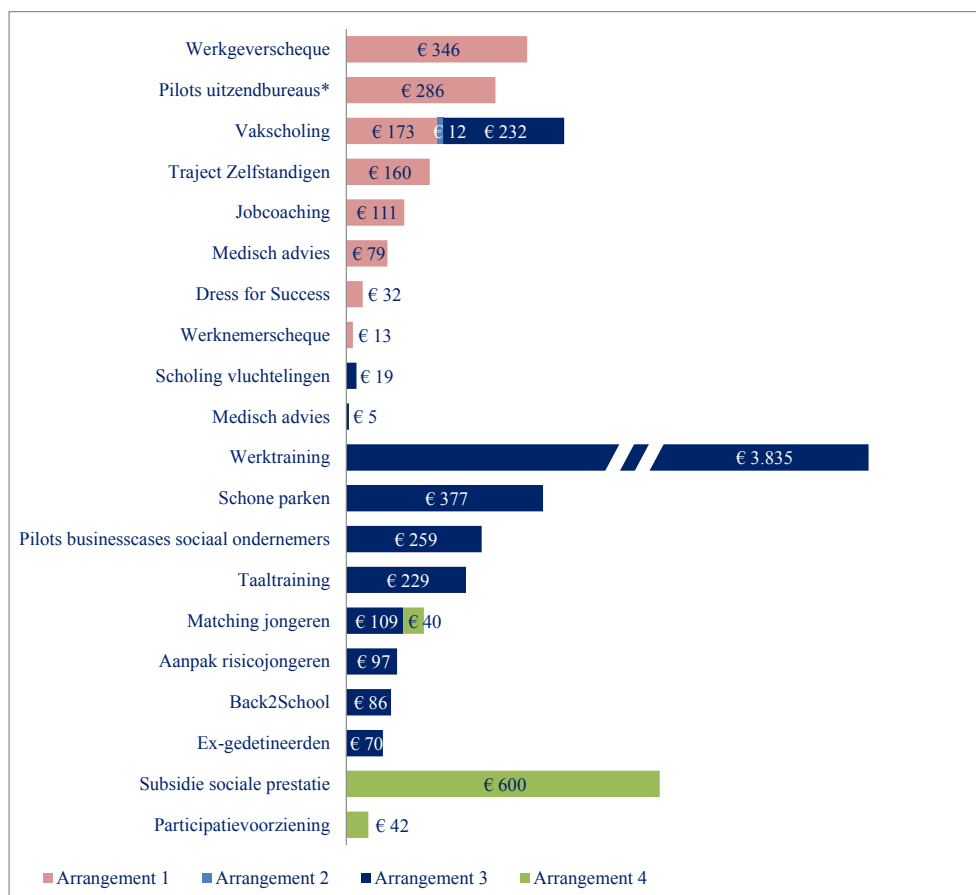
⁵³ Betreft de pilots uitzendbureaus (Randstad en Tempoteam).

schone parken (circa € 375.000), pilots business cases sociaal ondernemers (circa € 260.000), vakscholing (circa € 230.000) en taaltraining (circa € 230.000).

- ◆ Arrangement 4: subsidie sociale prestatie (€ 600.000), participatievoorziening (circa € 40.000) en matching jongeren (circa € 40.000).
- ◆ Arrangementsoverstijgend: hieronder vallen de kosten voor de eigen dienstverlening (€ 3.800.000), de eerder genoemde doorloopkosten / overige kosten (circa € 1.315.000) en participatiepremies (circa € 4.500).

De uitsplitsing van de instrumenten naar arrangement staan weergegeven in onderstaande figuur, waarbij de arrangementsoverstijgende kosten buiten de figuur zijn gehouden. Met nogmaals daarbij de kanttekening dat niet alle kosten in 2015 al aan arrangementen konden worden toegerekend. In de figuur wordt wel duidelijk zichtbaar dat de meeste instrumenten ingezet worden voor de arrangementen 1 en 3. De kosten voor de werktraining en de aanvullende dienstverlening werktraining zijn in de figuur samengevoegd omdat zij hetzelfde instrument betreffen, en vormen veruit de grootste kostenpost.

Figuur 5.6 Gerealiseerde kosten van de inzet van instrumenten in 2015, indicatief verdeeld naar arrangementen (bedragen x € 1.000)

Bron: Gemeente Utrecht, *Bestedingsplan 2015*, Excel, bewerking rekenkamer, 2016

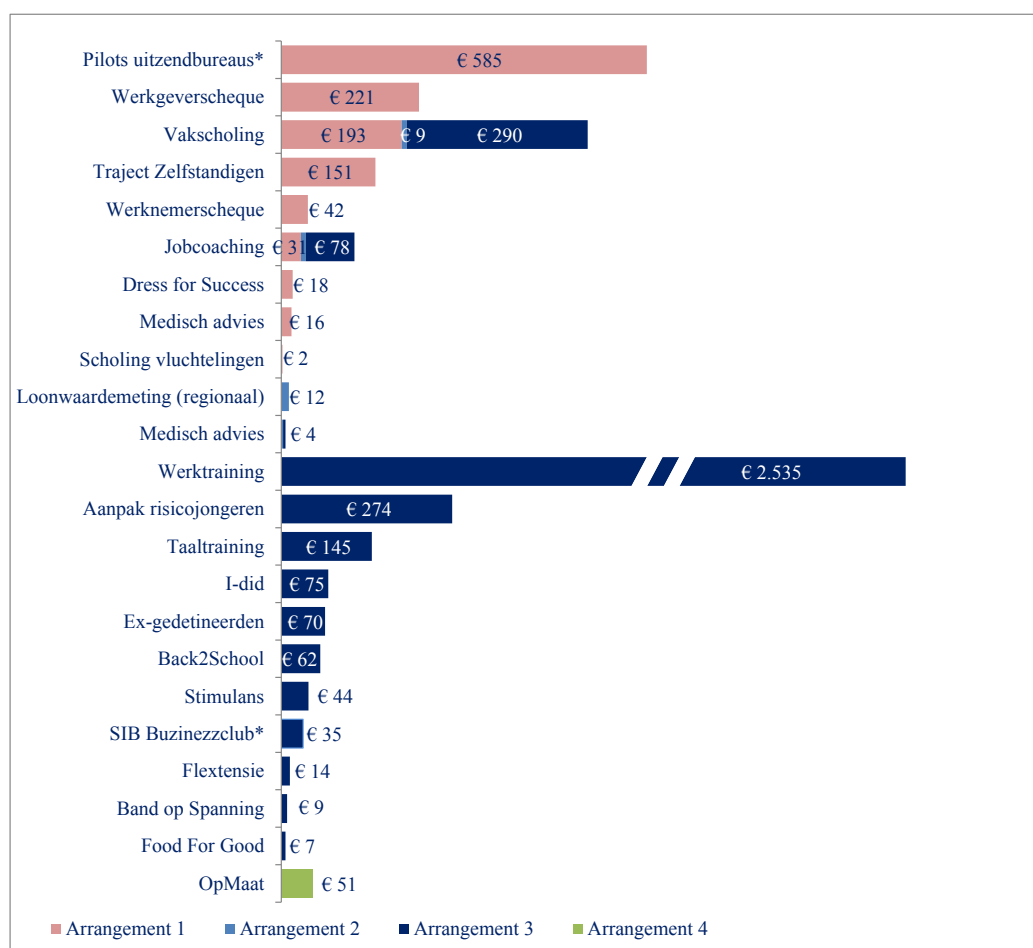
*) de kosten voor de pilots uitzendbureaus komen ten laste van het revolverend fonds. De andere kosten komen ten laste van de programmabegroting

Ook voor 2016 is een voorlopig beeld gemaakt van de uitsplitsing van de kosten naar de verschillende instrumenten (zie figuur 2.7). Vergelijking met 2015 is dus om meerdere redenen niet goed mogelijk: 2015 is niet volledig uitgesplit en in 2016 is sprake van de boekingen die tot en met het derde kwartaal zijn gedaan.

De kosten voor de pilots uitzendbureaus bedragen de gerealiseerde kosten tot en met het derde kwartaal € 585.000. Daarvan komt € 60.000 ten laste van het re-integratiebudget en € 525.000 ten laste van het revolverend fonds. Ook de kosten van de Buzinezzclub komen ten laste van het revolverend fonds.

Ook in 2016 is duidelijk zichtbaar dat de meeste instrumenten worden ingezet voor de arrangementen 1 en 3.

Figuur 5.7. Voorlopig beeld van de gerealiseerde kosten van de inzet van instrumenten t/m het derde kwartaal van 2016, verdeeld naar arrangementen (bedragen x € 1.000)

Bron: Gemeente Utrecht, *Bestedingsplan 2016 t/m het derde kwartaal*, Excel, bewerking rekenkamer, 2016
 *) de kosten voor de pilots uitzendbureaus en de Buzinezzclub komen (deels) ten laste van het revolverend fonds

Loonkostensubsidies ontbreken in de financiële overzichten van het bestedingsplan

Uit de bestedingsplannen van Werk en Inkomen blijkt dat de loonkostensubsidie (lks) niet onder de kosten van de re-integratie instrumenten wordt opgenomen. Uit aanvullende informatie die de rekenkamer van Werk en Inkomen kreeg, blijkt dat de inzet en het gebruik van dit instrument nog beperkt is. Tabel 5.8 toont de verwachte en daadwerkelijk inzet en de begrote en bestede budgetten.

Tabel 5.8. Aantallen en budgetten loonkostensubsidie gemeente Utrecht in 2015 en 2016

	2015	2016
Verwachte inzet (aantal keren ingezet)	'veel'	-
Gerealiseerde inzet (aantal keren ingezet)	5	51
Begrote budget	€ 1.400.000	€ 1.400.000
Bestede budget	€ 5.153	€ 250.000 (prognose)

Bron: Registratie W&I t/m 22 november 2016

De gemeente had voor 2015 en 2016 geen streefwaarde voor de inzet van lks. De verwachting van W&I was dat er veel gebruik zou worden gemaakt van lks in 2015. Dit bleek echter niet het geval, volgens W&I vooral doordat er nog nauwelijks mensen in het doelgroepenregister waren opgenomen. In 2015 is lks in totaal vijf keer ingezet. In 2016 is de doelgroep van lks verbreed⁵⁴, en steeg de inzet van lks naar 51 keer (voorlopige cijfers tot 23 november). Bijna alle personen met lks vallen onder arrangement 2 en deze mensen vallen tevens onder het doelgroepenregister.

In 2015 was sprake van een prognose van € 1,4 miljoen voor lks. Voor 2016 geldt eveneens een budget van € 1,4 miljoen, dit is een plafond dat jaarlijks bij de Voorjaarsnota wordt vastgesteld. Met dit bedrag zouden tussen de 140 en 150 fte's met lks kunnen worden gerealiseerd. Volgens het *Beeld van de Uitvoering 2015* is er in totaal € 5.153 aan lks besteed. Volgens de prognose voor einde van het jaar zijn de uitgaven in 2016 ongeveer € 250.000. Het plafond wordt dus bij lange na niet bereikt.

De financiering voor de lks komt vanuit het BUIG-budget. Gemeenten mogen zelf het bedrag bepalen dat vanuit het BUIG-budget aan lks kan worden uitgegeven. Het doel is dat lks mensen naar werk brengt en daarmee een kostenbesparing op het BUIG-budget in de toekomst zal zijn. Als meer mensen lks ontvangen, draagt dat bij aan minder mensen in de bijstand door een hogere uitstroom naar werk.

⁵⁴ Zie ook Gemeente Utrecht, *commissiebrief Bredere inzet loonkostensubsidie*, 7 juli 2016, kenmerk: 16.505285.

BIJLAGE 1 GERAADPLEEGDE DOCUMENTEN

De hieronder genoemde documenten en gegevensbronnen zijn geraadpleegd bij het opstellen van de beleidsbeschrijving.

Beleidsdocumenten

- ◆ Gemeente Utrecht (22 november 2016), *Registratie loonkostensubsidie W&I*.
- ◆ Gemeente Utrecht (15 november 2016). Commissiebrief Mens en Samenleving, *Toezeggingen over arrangementen werken aan werk*, kenmerk 16.508776.
- ◆ Gemeente Utrecht (27 oktober 2016). Commissiebrief Mens en Samenleving, *Statushouders en instroom in werk*, kenmerk: 16.507592.
- ◆ Gemeente Utrecht (15 september 2016). *Presentatie werkgeversservicepunt*.
- ◆ Gemeente Utrecht (7 juli 2016). Commissiebrief Mens en Samenleving, *Bredere inzet loonkostensubsidie*, kenmerk: 16.505285.
- ◆ Utrechtse Werktafel (mei 2016). *Marktbewerkingsplan Utrechtse Werktafel*.
- ◆ Gemeente Utrecht (7 april 2016). *Presentatie Expertmeeting Werken aan werk*.
- ◆ Gemeente Utrecht (2016). *Registratie instrumenten en resultaten W&I*.
- ◆ Gemeente Utrecht (2016). *Budgetten en besteding in het ondersteuningsmodel 2016*.
- ◆ Gemeente Utrecht (17 november 2015). Raadsbrief *Participatiewet: Utrecht geeft het goede voorbeeld*, kenmerk 15.511984.
- ◆ Gemeente Utrecht (28 augustus 2015). *Experiment 'Weten wat werkt'. Een onderzoek naar vereenvoudiging van regels in de bijstand. Plan van aanpak*.
- ◆ Arbeidsmarktregio Utrecht-Midden (januari 2015). *Geef de toekomst een kans. Actieplan Jeugdwerkloosheid Utrecht-Midden 2015-2016*.
- ◆ Gemeente Utrecht (2015). *Werkdienstverlening in beweging, bestedingsplan 2015*.
- ◆ Gemeente Utrecht, *Bestedingsplan 2015 en 2016 t/m derde kwartaal, Excelbestanden, bewerking Rekenkamer, 2016*.
- ◆ Gemeente Utrecht (4 december 2014). *Verordening re-integratie, studietoeslag en tegenprestatie Participatiewet 2015: Werken aan werk*, raadsbesluit 4 december 2014.
- ◆ Gemeente Utrecht (juli 2014). *Werken aan werk. "Samen aan de slag". Uitwerkingsnota Participatie en Inkomen*.
- ◆ Gemeente Utrecht (17 december 2013). *Kadernota Participatie en Inkomen*.
- ◆ Arbeidsmarktregio Utrecht-Midden (25 juni 2013). *Samen sterk aan het werk. Actieplan jeugdwerkloosheid 2013-2014*.
- ◆ Gemeente Utrecht (2010). *Werken aan de Toekomst. Utrechtse visie op participatie*.

Kwartaalinformatie (dashboard en monitor)

- ◆ Gemeente Utrecht (12 december 2016). *Kwartaalinformatie Werk en Inkomen, Dashboard Derde Kwartaal 2016 Werk en Inkomen, met als bijlage (2) de Monitor Participatiewet t/m derde kwartaal 2016*.
- ◆ Gemeente Utrecht (2 september 2016). *Kwartaalinformatie Werk en Inkomen, Dashboard Tweede Kwartaal 2016 Werk en Inkomen, met als bijlage (2) de Monitor Participatiewet t/m tweede kwartaal 2016*.
- ◆ Gemeente Utrecht (17 mei 2016). *Kwartaalinformatie Werk en Inkomen, Dashboard Eerste Kwartaal 2016 Werk en Inkomen, met als bijlage (2) de Monitor Participatiewet 2016*.

- ◆ Gemeente Utrecht (1 maart 2016). *Kwartaal informatie Werk en Inkomen, Dashboard vierde kwartaal 2015 Werk en Inkomen, met als bijlage (2) de Monitor Participatiewet 2015*
- ◆ Gemeente Utrecht (20 november 2015). *Kwartaal informatie Werk en Inkomen derde kwartaal 2015, Dashboard Derde Kwartaal 2015 Werk en Inkomen, met als bijlage (2) de Monitor Participatiewet t/m derde kwartaal 2015.*
- ◆ Gemeente Utrecht (10 september 2015). *Kwartaal informatie Werk en Inkomen, Dashboard Tweede Kwartaal 2015 Werk en Inkomen.*
- ◆ Gemeente Utrecht (26 mei 2015). *Kwartaal informatie Werk en Inkomen, Dashboard Eerste Kwartaal 2015 Werk en Inkomen.*

Programmabegrotingen en jaarstukken

- ◆ Gemeente Utrecht (9 september 2016). *Programmabegroting 2017.*
- ◆ Gemeente Utrecht (10 mei 2016). *Jaarstukken 2015.*
- ◆ Gemeente Utrecht (8 september 2015). *Programmabegroting 2016.*
- ◆ Gemeente Utrecht (28 april 2015). *Jaarstukken 2014.*
- ◆ Gemeente Utrecht (22 september 2014). *Programmabegroting 2015.*
- ◆ Gemeente Utrecht (6 mei 2014). *Jaarstukken 2013.*
- ◆ Gemeente Utrecht (11 september 2013). *Programmabegroting 2014.*
- ◆ Gemeente Utrecht (5 september 2012). *Programmabegroting 2013.*

Landelijke documenten

- ◆ Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (29 december 2016). *Verzamelbrief aan gemeenten 2016-2.*
- ◆ Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (2 december 2016). *Brief uitvoering Participatiewet.*
- ◆ Inspectie SZW (oktober 2016). *Werk aan de... uitvoering.* Programmarapportage.
- ◆ Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (20 september 2016). *Rijksbegroting 2017 xv Sociale Zaken en Werkgelegenheid.*
- ◆ Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (20 september 2016). *Gemeentefonds septembercirculaire 2016.*
- ◆ Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (24 juni 2016). *Verschillende onderwerpen Participatiewet en Wet banenafpraak en quotum arbeidsbeperkten.*
- ◆ Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (9 juni 2016). *Gemeentefonds meicirculaire 2016, rekenmodel Excel.*
- ◆ Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (23 februari 2016). *Voortgang vereenvoudiging Participatiewet/ Wet banenafpraak.*
- ◆ Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (23 februari 2016). *Kamerbrief Voortgang vereenvoudiging Participatiewet/ Wet banenafpraak, 2016-0000030224.*
- ◆ Divosa (2016). *Divosa-monitor factsheet: bijstands- en participatiebudget 2015.*
- ◆ Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (15 september 2015). *Rijksbegroting 2016 onderdeel Sociale Zaken en Werkgelegenheid.*
- ◆ Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (15 september 2015). *Gemeentefonds septembercirculaire 2015.*

- ◆ Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (4 juni 2015). *Gemeentefonds meicirculaire 2015, rekenmodel Excel*.
- ◆ Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (19 september 2014). *Uitvoeringsbesluit Wet Banenafpraak en quotum arbeidsbeperkten*.
- ◆ Panteia in opdracht van Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. *Wsw-statistiek 2011-2014*. bewerkingen door SEO Economisch onderzoek.

BIJLAGE 2 AFKORTINGEN EN DEFINITIES

Afkorting / begrip	Toelichting
W&I	Organisatieonderdeel Werk en Inkomen, gemeente Utrecht
MO	Organisatieonderdeel Maatschappelijke Ondersteuning, gemeente Utrecht
WSP	Werkgeversservicepunt
UWV	Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
UZB	Uitzendbureau
SIB	Social Impact Bond
SZW	(Ministerie van) Sociale Zaken en Werkgelegenheid
BZK	(Ministerie van) Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
LEF	Lokaal Economisch Fonds
Abw	Algemene bijstandswet
Wwb	Wet Werk en Bijstand
Wsw	Wet sociale werkvoorziening
Wajong	Wet Arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten
BUIG	(Wet) Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorziening aan Gemeenten
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
ESF	Europees Sociaal Fonds
SUWI	Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen
IOAW	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
Bbz	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen
RBBU	Richtlijnen bijzondere bijstand Utrecht
WML	Wettelijk minimumloon
Lks	Loonkostensubsidie
MBO	Middelbaar beroepsonderwijs
HBO	Hoger beroepsonderwijs
WO	Wetenschappelijk Onderwijs
RMC	Regionaal Meld- en Coördinatiepunt
VSV	Voortijdig schoolverlaters
VSO	Voortgezet Speciaal Onderwijs
PrO	Praktijk Onderwijs
ROC	Regionaal Opleidingscentrum
ENTREE	Beroepsopleiding (MBO) voor jongeren zonder diploma van vooropleiding
SE	Standaard Eenheden
NUG / NUGGER	Niet-uitkeringsgerechtigde
CV	Curriculum Vitae

BIJLAGE 3 INSTRUMENTEN WERK EN INKOMEN

Instrumenten werkdienstverlening gemeente Utrecht (zowel eigen dienstverlening als ingekochte dienstverlening/trajecten)

Instrument	Doelgroep /arrangement	Beschrijving
Voorlichtingsbijeenkomst (eigen dienstverlening W&I)	Nieuwe instroom,	Tevens ID-check als start voor de uitkeringsaanvraag. Karakter: informatie over rechten, plichten en verwachtingen op het gebied van werk en inkomen plus verstrekken werkopdracht tbv zoekperiode
Werkgesprek, individueel (eigen dienstverlening W&I)	Nieuwe instroom.	Doel verdiepte diagnose om tot indeling arrangement te komen en (vanaf 1 nov) werkzoekenden in te delen in brancheprofielen
overig contact werkmachers (eigen dienstverlening W&I)	Arrangementen 1,2 en 3	overig contact van werkmachers (uit het brancheteam) met werkzoekenden per mail, per telefoon en een persoonlijk gesprek
Startweek (eigen dienstverlening W&I)	Nieuwe kansrijke werkzoekenden	Doel om te werken aan CV en pitch. Donderdagmiddag presentatie aan uitzendbureaus die kandidaten kunnen uitnodigen in dienst te komen (zie Start Uitzendbureaus), vrijdagmiddag aan Werkgeversservicepunt.
Groepsbijeenkomsten (eigen dienstverlening W&I)	Arrangement 1 en 2	Wekelijkse bijeenkomsten op het stadskantoor, uitgevoerd door werkmachers. Er zijn aparte bijeenkomsten voor volwassenen en jongeren (naar werk; en naar opleiding (zie hieronder) en voor arrangement 2. Duur: 1 uur. Doel: sollicitatieactiviteiten monitoren en hulp en ondersteuning bij solliciteren.
Branche helpdesk (eigen dienstverlening W&I)	Arrangement 1	Helpdesk vanuit de branches voor mensen die na de groepsbijeenkomsten nog geen baan hebben gevonden, die kunnen altijd mailen als ze vragen hebben. Iedere branche stuurt iedere week het vacatureblad 'Kansen op Werk' naar werkzoekenden in arrangement 1.
Buzinezzclub	Arrangement 3 Jongeren. Mogelijk tot 30 jaar.	16 weken groepsgewijze training, daarna keuze voor begeleiding naar werk, scholing of ondernemerschap. Coaching en toegang tot netwerk ondernemers/professionals.
Werkcontactdagen (eigen dienstverlening W&I)	Arrangement 3	2 keer per jaar voor alle arrangement 3 mensen zonder activiteit. Doel om mensen op passend aanbod te plaatsen of vast te stellen waarom dat niet lukt.
Werk in Zicht (eigen dienstverlening W&I)	Arrangement 3	Individuele en groepsgesprekken met werkzoekenden om hen op passende dienstverlening te plaatsen (zoals werkervaringsplaatsen en aanbod sociaal ondernemers). Aanpak: een voorlichtingsbijeenkomst en daarna een individueel gesprek.
UW Werktraining/ inclusief traject Maatwerk	Arrangement 3 Jongeren	Traject dat erop gericht is om de matchbaarheid te vergroten en arbeidsritme op te bouwen: training en interne werkervaringsplekken. De werktraining wordt afgebouwd en in de plaats komt het nieuwe "inclusief project Maatwerk".
Back2School	Arrangement 3 Jongeren zonder	Traject gericht op uitstroom naar scholing. Zowel studiekeuze als praktische begeleiding.

Instrument	Doelgroep /arrangement	Beschrijving
	startkwalificatie en/of met scholingswens.	
Op Maat (ADSU)	Arrangement 4 Volwassen en jongeren met arbeidsbeperking (medisch of psychisch) en grote afstand tot de arbeidsmarkt. Indicatie loonwaarde: 20-50%.	Participatievoorziening Nieuw Beschut Werken waarbij mensen met behoud van uitkering arbeidsmatige activering wordt geboden en begeleiding op maat. Een breed veld van passende werksoorten / werkplekken met diverse begeleidingsvormen in het kader van dagbesteding / sociale prestatie / nieuwe participatievoorziening worden ingezet. Het betreft mensen die een ontwikkelpotentieel hebben. Bijvoorbeeld VSO/PrO leerlingen, oude wachtlijst WSW, mensen uit arbeidsmatige activering, mensen zonder WMO indicatie, nieuwe Wajong. (binnen 1 jaar) en voor 24 uur beschikbaar zijn. Trajectduur: gemiddeld 1 jaar met een maximum van 2 jaar.
Wijkcontactdagen (eigen dienstverlening W&I)	Arrangement 4	In alle Utrechtse wijken, een week per maand per wijk. In die week worden arrangement 4 mensen uit de betreffende wijk uitgenodigd om na te gaan hoe het met ze gaat en of ze mogelijk een stap kunnen zetten naar activering
Groepsgewijze ondersteuning voor mensen met een arbeidsbeperking (arbeidsmarktregio / eigen dienstverlening W&I)	Mensen met arbeidsbeperking	Individuele matching op bestaande en niet bestaande vacatures (aanbieden van kandidaten bij bekende werkgevers om te onderzoeken of er nog plek is voor deze kandidaat binnen het bedrijf van de werkgever.
WSP: matching op vacatures (eigen dienstverlening W&I)	Alle arrangementen	Kandidaten worden gebeld om door te nemen wat de vacature inhoud en om welke werkgever het gaat. Reageert de kandidaat positief dan wordt deze voorgesteld aan de werkgever met CV per mail. Bij negatieve terugkoppeling van de werkgever over de kandidaat wordt terugkoppeling gegeven aan de branches die de kandidaat oproepen.
WSP: projecten opleiding met baangarantie (eigen dienstverlening W&I)	Alle arrangementen	Doel om bijstandsgerechtigde werkzoekenden op te leiden, met of zonder behoud van uitkering, en daarna direct op contract bij de werkgever
Werkervaringsplekken (WSP)	Arrangementen 1,2,3	Een werkervaringsplek is een (additionele) werkplek bij een werkgever waar een kandidaat kan leren en werken. De kandidaat werkt met behoud van zijn uitkering (Arrangement 1, 3 maanden; arrangement 3 3 tot 6 maanden). In een werkervaringsplek worden aan de kandidaat of aan de werkplek niet dezelfde eisen gesteld als een reguliere werknemer of werkplek. Zo kan er bijvoorbeeld sprake zijn van begeleiding op de werkplek, of de kandidaat kan de werkzaamheden in een aangepast tempo verrichten In de instrumentenmix kan bijvoorbeeld aanspraak gemaakt worden op een combinatie van scholing en jobcoaching
Statushouders (eigen dienstverlening W&I)	Statushouders	Net anders proces t.o.v. reguliere klanten: individuele gesprekken met werkzoekende statushouders (i.p.v. groepsvoorlichting) samen met Vluchtelingen Werk Midden Nederland. Als vervolg worden groepsgewijs assessments afgenomen die de basis zijn voor een individueel werkgesprek. Voor kansrijke statushouders worden groepstrainingen (cc/sollicitatie) gegeven. Daarnaast zijn er binnen WSP bedrijfsadviseurs met extra kennis van deze doelgroep die

Instrument	Doelgroep /arrangement	Beschrijving
		zoeken naar geschikte werkplekken
Start Uitzendtraject / Aangemeld UZB	Volwassenen; arrangement; Nieuwe instroom en zittend bestand	Uitzendbureaus bemiddelen kandidaten snel en efficiënt naar regulier betaald werk. UZB's bieden hierbij een groot en divers aanbod van passende (tijdelijke) vacatures en afhankelijk van de kandidaat minimale aanbodversterking, zoals bijv. coaching, begeleiding, (sollicitatie)training en toeleiding naar vacatures. Trajectduur is max. 9 maanden.
BBZ en Advisering starters Bbz	Startende en gevestigde zelfstandigen in de Bbz, jongeren en volwassenen	Startende en gevestigde ondernemers kunnen een bedrijfskapitaal en/of uitkering aanvragen o.g.v. het Bbz. Toekenning daarvan vindt in de meeste gevallen alleen plaats als er sprake is van een levensvatbaar bedrijf. BZ vraagt voor het levensvatbaarheidsonderzoek een bedrijfseconomisch advies op.
Voorbereidings-Traject zelfstandigen	Arrangement 1,2,3	Begeleiding/coaching/training bij ontwikkeling van ondernemersvaardigheden. Begeleiden naar en voorbereiden op de start van de zelfstandige onderneming of zelfstandig beroep.
Back2School	Jongeren (werkloos en zonder startkwalificatie)	Er vindt eerst een onderzoek door team jongeren plaats waaruit moet blijken of de jongere echt gemotiveerd is en in staat is om terug te gaan naar school. Intensieve begeleiding in op doen van vaardigheden t.b.v. de te starten opleiding of t.b.v. het maken van een opleidingskeus tot de opleiding start. Deelname is zo kort mogelijk, maar nooit langer dan 6 maanden.
Buzinezzclub	Jongeren (18 tot 27); Volwassenen tot 30 jaar; Baanvindduur van min. 3 jaar. Jongeren zonder startkwalificatie, weinig motivatie en vertrouwen, tegenslag, meerdere trajecten doorlopen, multiproblematiek, geen VOG. Ook voor jongeren met praktijkschoolachtergrond.	De dienstverlening is gericht op uitstroom uit de uitkering door werk, scholing of zelfstandig ondernemerschap. Begeleiding bestaat uit een combi van training, stage en coaching. Traject start met 4 maanden training, daarna intensieve persoonlijke begeleiding van een half tot 1 jaar met 3 maanden stage, daarna coaching. Totale traject duurt max. 3 jaar.
Dress for Success	Jongeren; Volwassenen; Nuggers; tbv aantoonbaar sollicitatiegesprek.	Verstrekken van een outfit en advies over persoonlijke verzorging tbv voorbereiding op sollicitatiegesprek. Na goed resultaat kan kandidaat outfit uitkiezen t.b.v. verworven baan.
Grenzeloos Talent	Statushouders (jongeren en volwassenen)	Ondersteuning en begeleiding van hoogopgeleide vluchtelingen om een studie te kunnen volgen en voltooien met een individueel trajectplan. Daarnaast worden vluchtelingstudenten ook toegeleid naar de arbeidsmarkt (stages, werkervaringsplaatsen, banen): (zo mogelijk) in de branche en op het niveau dat zij hadden voor hun vlucht naar Nederland.
Jobcoaching	Jongeren Volwassenen	Jobcoaching voor mensen met regulier werk al dan niet met LKS, en proefplaatsing.

Instrument	Doelgroep /arrangement	Beschrijving
Medische keuring	Jongeren Volwassenen	Medisch onderzoek wordt ingezet wanneer een bijstandsgerechtigde aangeeft psychische of fysieke belemmeringen te hebben en er wel een redelijke verwachting is dat de bijstandsgerechtigde kan werken of kan deelnemen aan een traject richting werk. Er kunnen verschillende onderzoeken worden ingezet. Zoals een Arbeidsmedisch (belastbaarheids-)onderzoek, een Activerend consult, een Arbeidsmogelijkheden onderzoek en een Psychologische scan.
Scholingsmakelaar	Jongeren Volwassenen Nuggers Statushouders Niet in begeleiding bij een re-integratiebedrijf en in staat zijn zelfstandig scholing te volgen.	Kandidaten kunnen via de werkmachers, de brancheteams, participatieteam, WSP of het Leerwerkloket aangemeld worden. Aanbod van alle soorten scholing (vak- en beroepsgericht) en/of training (gericht op persoonlijke vaardigheden) die het meest passend is voor de kandidaat. Het gaat hierbij om individuele en groepsscholing/training zonder werk en om scholing/training die in combinatie met werk (losse vacature via de werkmacher of werkarrangement via WSP) ingezet dient te worden.
Taaltraining	Jongeren Volwassenen Kandidaten die leerbaar zijn en bij wie de taalbeheersing de belangrijkste belemmering is voor uitstroom naar werk in de branche.	Taaltraining met begintoets, taalstage, eindtoets en een actieplan voor taalbehoud. Hierbij is inzicht in taalbeheersing (op basis van competenties) t.b.v. een realistisch arbeidsmarktperspectief van belang. Kandidaten mondelinge en schriftelijke taalvaardigheden laten opdoen gericht op sector- en functiespecifiek taalgebruik en jargon / werkgeversspecifiek taalgebruik, jargon en groepstaal / werkhouding, gedrag en werknemersvaardigheden / sollicitatievaardigheden Traject duurt 6 tot 12 maanden.
I-did slow fashion (sociaal ondernemer)	Jongeren Volwassenen (min. taalniveau 2)	De dienstverlening is gericht op vergroten van de werknemersvaardigheden, ontwikkelen van werknemers- en beroepsgerichte competenties, waar mogelijk met behalen van certificaat. Deelnemers worden in atelier opgeleid voor coupeuse. Aan het eind van het traject wordt een advies op matchbaarheid gegeven t.b.v. doorstroom naar een vervolgtraject na i-did. Traject duurt max. 6 maanden.
The Colour Kitchen	Jongeren Volwassenen	Opleiding in combinatie met een werkervaringsplek tot gastheer/gastvrouw, kok of horeca-assistent.
Proefplaatsing	Alle arrangementen	Werken met behoud van uitkering. Dit instrument kan worden ingezet voorafgaand aan een dienstverband. De werkgever kan in de praktijk beter de geschiktheid beoordelen. De kandidaat kan kennismaken met het werk en de nieuwe werkomgeving.
No-risk polis banenafpraak	Arrangement 2	Bij ziekte heeft de werkgever twee jaar lang een loondoorbetaling. De no-riskpolis zorgt ervoor dat de loondoorbetaling bij ziekte in de meeste gevallen volledig wordt gecompenseerd door UWV. Hierdoor loopt de werkgever bij ziekte geen of slechts een beperkt financieel risico
werknemerscheque	Arrangementen 1, 2, 3,	Eenmalige vergoeding (eenmalig per baankans) van max. € 300,- voor extra kosten direct gerelateerd aan het krijgen of behouden van een baan

Instrument	Doelgroep /arrangement	Beschrijving
Werkgeverscheque	Alle arrangementen	Enmalige subsidie aan een werkgever bedoeld voor compensatie van (aantoonbare) extra kosten bijvoorbeeld voor aanpassingen op de werkplek, het inwerken van een kandidaat, training on the job, loonkosten van max € 3000.
Regi	Risicjongeren	Begeleidingstraject met individuele jobcoach, dagbesteding (diverse mogelijkheden) van minimaal 24 uur per week.
Onbeperkt aan de slag	Jongeren én volwassenen met een arbeidshandicap, zowel met als zonder indicatie banenafspraken.	Platform (website) voor werkgevers en werkzoekende arbeidsgehandicapten. Tevens organisator van meet & greets voor werkzoekenden en werkgevers.
Young Ambition	Jongeren. VMBO niveau of dreigend VSV	Samen het doel van de jongere ontdekken en hier actie op ondernemen.
De Jonge Krijger	Jongeren met startkwalificatie	Empowerment gericht op Passie Inspiratie en Talent Begeleiding in het vinden van een baan i.s.m. UWV.
De Jonge Krijger (II)	Jongeren. Multiproblematiek, MBO 0 of 1 werk- en denkniveau en niet-westerse achtergrond.	Intensieve coaching: regelmatig afspreken, samen op pad, problemen aanpakken, studiekeuze, solliciteren, zelfvertrouwen, nazorg, overdracht zorg coördinator of jobcoach.
Werken aan de Toekomst	Jongeren. Afgestudeerden	Bedenken projecten die inspelen op maatschappelijke behoeftes. Afgestudeerden verbinden, procesbegeleiding, workshops gericht op persoonlijke ontwikkeling.
Werkpad	Jongeren. Auditieve beperking of beperkingen in autisme spectrum, ernstige problemen met waarneming, informatie-verwerking en taal.	Individuele en groepsbijeenkomsten. Kennismaking met elkaar en met jezelf. Screening van je kansen, mogelijkheden en elkaar. Ervaren en leren van elkaar.
Sustainable Talent	Jongeren. Afgeronde MBO, HBO of WO opleiding, die meer dan 2 jaar werkeloos zijn.	Projecten gericht op duurzaamheid (TripleP, impact op People, Planet en Profet)
Upstarter	Jongeren. Hoog opgeleide baanzoeker.	Werkervaring (drie maanden, twee dagen per week) bij een start-up. training van experts en professionals (vier dagen). Drie coaching/mentor sessies van 1 à 1,5 uur.
Pole position	Jongeren. Opleiding volgen of (bijna) afgerond, die keuze willen maken voor werk/opleiding.	Matching met een professional, meet&greets. Trainingen en workshops, advies aan werkgevers
Sagenn	Jongeren. Werkzoekende en dreigend VSV'ers	Hard- en soft skills op een uitdagende en speelse manier ontdekken, ontwikkelen en vastleggen □ arbeidsfit maken en verwerven van een sterkere en beter gekwalificeerde concurrentiepositie op de arbeidsmarkt.
Kix + Movisie	Jongeren.	Kix teams zetten activiteiten op. Contact werkgevers, netwerkontwikkeling, empoweren werkzoekenden. Toolkit, trainingen, coaching, gastlessen, bedrijven bezoeken, netwerkmeetings.
Champs on Stage	Jongeren. VMBO 3 ^e / 4 ^e jaars of sociaal economisch zwakkere milieus.	Loopbaanoriëntatie en stageprogramma. Flitsstages met workshop sociale vaardigheid. Blok- of lintstage. beroepsoriënterende lessen.
Desalniettemin	Jongeren. VSV-ers	Jongeren via sport motiveren en inzetten als vrijwilliger,

Instrument	Doelgroep /arrangement	Beschrijving
		zodat zij diploma's halen en/of een werkgever vinden
Emma at Work	Jongeren. Chronische ziekte of lichamelijke beperking	Een plek waar jongeren naartoe gaan om te sparren, elkaar en professionals uit het bedrijfsleven te ontmoeten. Om kennis op te doen als het gaat om ondernemen, het vinden van een baan (bij baan, stageplek).
Stichting Life Goals	Jongeren. Geen baan en / of startkwalificatie, uitkering, klein/geen netwerk.	Sport als middel om jongeren klaar te maken voor werk.
Stichting Soda Productions	Jongeren. Afgestudeerde hogeropgeleiden met onvoldoende ervaring en netwerk.	Praktijkervaring opdoen in non-profit sector. Zes maanden traineeship van 16 uur in de week, werken aan eigen afgebakende opdracht.

BIJLAGE 4 SAMENWERKINGSINITIATIEVEN

In stad en regio Utrecht lopen vele verschillende samenwerkingsverbanden en initiatieven om werkzoekenden toe te leiden naar werk. Het strekt te ver om alle actoren en initiatieven te beschrijven, maar een aantal initiatieven willen wij kort benoemen. Het betreft met name (vernieuwende) initiatieven die rond of na de invoering van de Participatiewet zijn vormgegeven. Bij deze initiatieven is de gemeente op verschillende manieren betrokken. Veelal als mede-initiatiefnemer en kennispartner, maar soms ook als (mede)bestuurder of als (mede)financier):

- ◆ Utrechtse Werktafel en Werkgeversservicepunt: de uitvoering van de Banenafpraak uit het Sociaal Akkoord is belegd bij de arbeidsmarktregio's. In de regio Utrecht-Midden is daartoe het Regionale Werkbedrijf 'de Utrechtse Werktafel' opgericht, een netwerk waarin 15 gemeenten, sociale partners, SW-bedrijven, UWV en Werkgeversservicepunten (WSP) deelnemen. Het WSP biedt dienstverlening aan werkgevers (in Utrecht uitgevoerd door gemeente Utrecht en UWV). Wethouder Everhardt is voorzitter van de Utrechtse Werktafel.
- ◆ Onbeperkt aan de slag⁵⁵: WSP Utrecht-Midden werkt samen met verschillende partners in de banencampagne 'Alleen Talent Telt!'. Daarbij is een belangrijke rol voor het digitale platform Onbeperkt aan de Slag weggelegd. Werkgevers en werkzoekenden met een beperking kunnen elkaar via dit platform vinden. Het platform is ontwikkeld door wijzijndeoplossing.nl, De Normaalste Zaak en TOOON (belangenvereniging jongeren met een arbeidshandicap).
- ◆ 99vanUtrecht: is een werkgeversnetwerk dat zich richt op een inclusieve arbeidsmarktregio Utrecht-Midden. Dat wil zeggen het vergroten van (duurzame) werkgelegenheid voor werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt. De 99vanUtrecht is een initiatief van De Normaalste Zaak, in samenwerking met de Utrechtse Werktafel. Op 16 december 2016 vond de officiële kick-off plaats.
- ◆ Actieplan Jeugdwerkloosheid (2015-2016): is een (voortgezette) samenwerking tussen UWV, 15 gemeenten en partners zoals scholen en werkgevers, om de werkloosheid onder de jeugd terug te dringen in de regio Midden-Utrecht.⁵⁶ Speerpunten zijn: 1) jongeren beter kwalificeren voor de arbeidsmarkt; 2) jongeren in kwetsbare posities begeleiden naar werk, eventueel in combinatie met een opleiding en 3) jongeren fit houden voor de arbeidsmarkt.
- ◆ Sport Netwerk(t)⁵⁷: is een initiatief voortkomend uit het Actieplan Jeugdwerkloosheid. Sportverenigingen gaan op zoek naar werkgevers in hun netwerk. Als een werkgever interesse heeft, wordt het 'warme' contact door de vereniging doorgegeven aan WSP Utrecht-Midden. Voor elke werkgever die een jongere in dienst neemt of een stage- of werkervaringsplek geeft, krijgt de vereniging een subsidie van € 500. Sportnetwerk(t) is in maart 2014 gestart.
- ◆ Sociaal ondernemers: de gemeente Utrecht heeft afspraken gemaakt met verschillende ondernemingen over onder andere plaatsing en begeleiding op werk van doelgroepen van de

⁵⁵ Omschrijving afkomstig van <https://utrechtmidden.onbeperktaandeslag.nl/over>

⁵⁶ Zie ook: <https://www.utrecht.nl/werk-en-inkomen/weer-aan-het-werk/actieplan-jeugdwerkloosheid/>

⁵⁷ Zie o.a. Gemeente Utrecht, *Verzamelbrief Werk en Inkomen november 2013*, 7 november 2013, kenmerk 13.063919. Klik hier voor de Flyer Sportnetwerk(t).

Participatiewet. Voorbeelden van deze ondernemers zijn, de Koekfabriek en The Colour Kitchen. De ondernemingen hebben een bedrijfs/verdienmodel met een centrale plaats voor maatschappelijk verantwoord ondernemen en social return. Zij plaatsen mensen uit het klantenbestand Participatiewet.

- ◆ Social impact bond (SIB)⁵⁸: is een publiek-private financiering waarbij investeerders een ondernemer van werkkapitaal voorzien. De gemeente betaalt investeerders met rendement terug als doelen (zoals plaatsing op werk (dit genereert besparing op uitkeringen) door de ondernemer zijn behaald (op no cure-no pay basis). De gemeente Utrecht heeft 2 SIBs afgesloten werkzoekenden met afstand tot de arbeidsmarkt. De SIB Colour Kitchen wil in 4 jaar 250 werkzoekenden (17-35 jaar) aan het te werk helpen in de horeca.⁵⁹ De SIB Buzinezzclub begeleidt jaarlijks tot 100 Utrechtse jongeren (tot 30 jaar) met een uitkering. Zij nemen kosteloos deel aan een intensief halfjaar- programma met als doel een opleiding, baan of eigen onderneming.⁶⁰
- ◆ Social return: organisaties die een opdracht krijgen van de gemeente moeten in bepaalde gevallen voldoen aan voorwaarden voor social return. Doel van social return is het stimuleren van arbeidsdeelname van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Dit kan op verschillende manieren, bijvoorbeeld: arbeidsplaatsen, werkervarings- of stageplaatsen aanbieden, trainingen of cursussen verzorgen, faciliteiten aanbieden die een terugkeer op de arbeidsmarkt stimuleren, opdrachten wegzetten bij sociale ondernemers etc.⁶¹
- ◆ Samenwerking uitzendbureaus: Sinds maart 2016 biedt de gemeente werkzoekenden met een uitkering dienstverlening door twee uitzendbureaus aan. Deze dienstverlening is gericht op het snel en efficiënt bemiddelen en plaatsen van werkzoekenden op regulier betaald werk. De doelgroep is volwassenen (> 27 jaar) uit arrangement 1. Doelstelling is om per jaar 150 plaatsingen op werk te realiseren. De financiering van deze aanpak verloopt via een revolverend fonds en is gericht op besparing op de uitkeringslasten.⁶²
- ◆ Samenwerking met 16 regiogemeenten versnellen integratie Statushouders. Deze samenwerking is met alle 16 regiogemeenten en het COA. Het is in de opstartfase en gericht op het al starten met de integratie/inburgering van statushouders in het AZC.

⁵⁸ Zie bijvoorbeeld: <https://www.rabobank.com/nl/about-rabobank/in-society/rabobank-foundation/netherlands/programmes/social-enterprises/social-impact-bonds.html>

⁵⁹ De Social Impact Bond Colour Kitchen is op 20 april 2015 getekend door de gemeente, de investeerders Rabobank Foundation en Start Foundation en horecaondernemer The Colour Kitchen. Klik hier voor een Factsheet.

⁶⁰ De Sociale Impact Bond Buzinezzclub is op 26 november 2015 getekend door gemeente, investeerders ABN AMRO Social Impact Fund en Oranje Fonds en ondernemer Buzinezzclub. Klik hier voor een Factsheet. Ongeveer 30% van de jongeren vindt een baan, 20% begint een opleiding en 10% start een eigen bedrijf (bron: <http://buzinezzclub.nl/wij/>). Deze SIB wordt in 2016 geëvalueerd. Zie: <http://www.uu.nl/nieuws/universiteit-utrecht-evalueert-social-impact-bond-buzinezzclub-utrecht>.

⁶¹ Voor meer informatie: <https://www.utrecht.nl/werk-en-inkomen/social-return/>

⁶² Een revolverend fonds is een fonds dat zichzelf in stand houdt, bijvoorbeeld door het opnieuw inzetten van aflossing en rente op de leningen. In het geval van investeringen met een onzeker rendement (durfinvesteringen in nieuwe ondernemingen of vernieuwende initiatieven) neemt het risico dat het fonds zichzelf niet in stand kan houden en op termijn 'leegloopt' toe.